

NUMMER #75 APRIL 2023

Radboud

MAGAZINE

1923-2023
100 jaar in bloei

Onderzoek met
impact

ZEVEN WETENSCHAPPERS OP HET PODIUM

Een leerschool
voor het leven

ESSAY PAUL SCHEFFER

Van betekenis: (n)iets nieuws onder de zon!

De missie van de Radboud Universiteit en het thema van ons lustrum tonen de ambitie van onze mooie honderdjarige: we willen van betekenis zijn en 'bijdragen aan een gezonde, vrije wereld met gelijke kansen voor iedereen'. Hoewel deze formuleringen van recente datum zijn, is de drang om van betekenis te zijn voor de ander, de aarde en haar bewoners vanaf het begin een kernwaarde van de universiteit geweest. De zeven alumni die in dit nummer geportretteerd worden, laten dat overtuigend zien. Ze hebben idealen en doen daar wat mee, en als rector ben ik er trots op dat ze alumni van onze universiteit zijn. Ik ben ervan overtuigd dat hun verhalen zullen inspireren. Toen we in november 2021 tijdens *Radboud Impact Day* aankondigden dat al onze studenten vanuit de eigen discipline tijdens hun opleiding in aanraking zouden gaan komen met vraagstukken rond duurzaamheid, oogsten we naast lof ook kritiek: kan een universiteit wel zo activistisch zijn, moet wetenschap niet waarde vrij zijn? Natuurlijk, de wetenschappelijke methode staat voorop en moet de kern van ons werken en opleiden zijn. Dat neemt niet weg dat de keuze van onderwerpen en het proberen met onderzoeksresultaten iets ten goede te bereiken, relevant zijn. De tijd dat een wetenschapper vanuit een ivoren toren vertelt hoe het zit, is al lang voorbij. Het is waardevol dat veel van onze studenten en medewerkers midden in

de samenleving staan en proberen verbeteringen tot stand te brengen. De enorme drive van jonge mensen ervaar ik dagelijks, terwijl het voor hen bepaald niet makkelijk is. Klimaat, milieu, woningmarkt, schulden, oorlog in Europa, sociale veiligheid, het aantal problemen lijkt alleen maar te groeien. Veel studenten willen daar echt iets aan doen en ik hoop dat hun studie ze daartoe de mogelijkheden geeft. De universiteit en haar alumni hebben veel tot stand gebracht, maar er is ook nog veel te doen. De zeven jonge wetenschappers die we in dit nummer letterlijk een podium geven, kunnen een bron van inspiratie zijn voor ons allemaal.

Dit jaar bestaat onze universiteit honderd jaar. Op verschillende momenten vieren we feest en kijken we zowel terug als vooruit. Ik nodig iedereen uit om mee te doen aan de activiteiten, publicaties te lezen of op een andere manier deel uit te maken van ons lustrum. En wellicht ook goed om te weten: op 17 oktober tijdens de officiële dies natalis – onze echte verjaardag – zal er een nieuwe rector zijn van de universiteit, waaraan ik de afgelopen jaren met genoegen en trots als rector heb mogen bijdragen.

*Han van Krieken,
rector magnificus*

INHOUD

ALUMNI OVER DE DOORWERKING VAN HUN STUDIEJAREN

Pagina's 2, 12, 18, 32, 40, 52 en 56

04 RADBOUD UNIVERSITEIT WERKT
OOK NA HONDERD JAAR NOG AAN
GELIJKE KANSSEN

14 PROMINENTE ALUMNI EN RELATIES
FELICITEREN DE UNIVERSITEIT:
'VIER HET ONGEMAK.'

22 **EMANCIPATOIRE OORSPRONG**
NOG ALTIJD ZICHTBAAR IN
WETENSCHAPPELIJKE KEUZES

30 **ZEVEN MIJLPALEN** UIT EEN EEUW
NIJMEEGS ONDERZOEK

34 ESSAY VAN PAUL SCHEFFER:
BIJZONDERE UNIVERSITEIT KAN
INSPIRATIE BIEDEN

44 **STAD EN UNIVERSITEIT** MAKEN
ELKAAR VITAAL, MAAR NIEUWE
BRUGGEN ZIJN NODIG

OP HET PODIUM JONGE WETENSCHAPPERS OVER HUN ONDERZOEKSIMPACT

Pagina's 11, 21, 29, 39, 43, 55 en 59

colofon Radboud Magazine

is het magazine voor alumni en relaties
van de Radboud Universiteit

Redactieadres

(ook voor adreswijzigingen)

Marketing & Communications
Postbus 9102 | 6500 HC Nijmegen
Tel: 024-361 22 30
E-mail: info@alumni.ru.nl

Redactie

Paul van den Broek (bladcoördinator),
Eva Naus, Machiel van Zanten (eind-
redactie)

Medewerkers aan dit nummer

Wies Bakker, Chiara Caspari, Vincent
Decates, Thomas Haenen, Jos Joosten,
Alyssa Jousma, Harriette Koop, Dirk
Lotgerink, Thijs Moors, Inge Mutsaers,
Bea Ros, Wout Waanders, Meike van
Wuijtswinkel, Peter Zunneberg, Stijn
Zunneberg

Fotografie

Dick van Aalst, Duncan de Fey,
Katholiek Documentatie Centrum,
Getty Images

Vormgeving en opmaak

Gloedcommunicatie, Nijmegen
www.gloedcommunicatie.nl

Drukwerk

Zalsman B.V.
*Radboud Magazine wordt gedrukt
op houtvrij offset en verpakt in
milieuvriendelijk rietsuikerfolie.
Drukkerij Zalsman B.V. levert met 'CO₂
-neutraal à la Zalsman' een bijdrage aan
een beter milieu en een betere wereld.*

FSC-logo
plaatsen
(Zalsman informeren)

'Trots dat Nederland een feministisch buitenlandbeleid voert'

“**A**l jong was ik geïnteresseerd in ontwikkelingssamenwerking. Op de middelbare school had ik een bijbaantje in de Wereldwinkel. Culturele antropologie en ontwikkelingsstudies was voor mij een voor de hand liggende keuze. Een van de mooiste dingen die ik tijdens mijn studie heb gedaan, was jongerenvertegenwoordiger worden bij de Verenigde Naties. Ik vond het belangrijk om de stem van jongeren mee te nemen in beleid. Ook de studiereis naar India destijds heeft veel indruk op me gemaakt; het was mijn eerste reis buiten Europa. India is een land van enorme contrasten en grote ongelijkheid. “Ongelijkheid is een probleem dat in heel veel landen speelt, en genderongelijkheid al helemaal. Als directeur Sociale Ontwikkeling en ambassadeur gendergelijkheid en vrouwenrechten bij het ministerie van Buitenlandse Zaken zet ik me daarom in om die ongelijkheid te verkleinen – met name voor vrouwen en meisjes en LHBTI-persoon. In het streven naar gelijke rechten en gelijkwaardigheid trekt Nederland samen op met gelijkgestemde andere landen, zoals Duitsland, Spanje, Frankrijk, Luxemburg, Canada, Mexico en Chili.

“Als vrouwen en meisjes toegang tot onderwijs hebben en volwaardig aan de economie kunnen deelnemen, leidt dat tot economische groei en een hoger bruto nationaal product. Vrouwen aan tafel bij vredesonderhandelingen vergroten de kans op duurzame vrede. Daarom is het zo belangrijk om te investeren in vrouwenemancipatie, scholing en economische zelfstandigheid. Hillary Clinton zei dat heel treffend: investeren in vrouwen is *‘not just the right thing to do, it’s the smart thing*

to do’. Ik ben er trots op dat Nederland een feministisch buitenlandbeleid voert.

“Eerder was ik ambassadeur in Mozambique. Vrouwen en meisjes staan ook daar nog op grote achterstand. Zodra je ongesteld wordt, kun je uitgehuwelijkt worden. De helft van de meisjes onder de achttien heeft al een kind. Nederland heeft programma’s om daar verbetering in te brengen. De sociaal-economische positie van vrouwen en meisjes vergroot hun kwetsbaarheid. Daarom zetten we bijvoorbeeld in op het opleiden van Mozambikaanse vrouwen en meisjes tot ondernemer. Economische empowerment is heel belangrijk.

“In mijn werk spreek ik, behalve overheidsvertegenwoordigers, ook veel maatschappelijke organisaties, jongeren en vrouwen. We versterken hun stem richting de lokale regering. Daarnaast financieren we allerlei non-gouvernementele organisaties, zoals Amref Flying Doctors. Amref zet zich onder andere in om meisjesbesnijdenis in Afrika tegen te gaan. Onlangs hebben we samen een Masaidorp in Kenia bezocht. Daar werd met een toneelstuk inzichtelijk gemaakt wat besnijdenis doet: meisjes

worden eerder uitgehuwelijkt, raken sneller zwanger en stoppen eerder met school om voor het gezin te zorgen. Ook krijgen ze vaker te maken met geweld. De hele gemeenschap was bij het toneelstuk aanwezig, dus ook jongens, ouders, leraren en stamhoofden. In het dorp zijn toen mannelijke leiders opgestaan die zich hebben uitgesproken tegen besnijdenis. Het aantal besnijdenissen is nu met meer dan de helft gedaald. Die impact maakt mijn werk voor mij enorm betekenisvol.”

PASCALLE GROTENHUIS

Leeuwarden, 1975 | Studie culturele antropologie en ontwikkelingsstudies (1993-1998) | Ambassadeur vrouwenrechten en gendergelijkheid, directeur Sociale Ontwikkeling bij Buitenlandse Zaken.

”

'KINDEREN
KUNNEN
ECHT SLIMMER
WORDEN'

HONDERD JAAR VAN BETEKENIS VOOR

Gelijke onderwijskansen

Minister Dennis Wiersma zet er groots op in: het tegengaan van kansen-ongelijkheid in het onderwijs. De Radboud Universiteit, opgericht als emancipatie-universiteit om katholieke jongeren betere kansen te geven, mag zich aangesproken voelen. Inmiddels kan de universiteit met haar schat aan kennis over ongelijkheid bijdragen aan de ambities van Wiersma. "Sommigen komen meer drempels tegen dan anderen."

TEKST BEA ROS | FOTOGRAFIE DICK VAN AALST

Tot en met groep 2 zat Victor van Bortel (30) op een reguliere basisschool. Totdat zijn leraar merkte dat hij motorisch achterbleef. Door een zeldzame erfelijke aandoening – het ADCY5-syndroom, zo bleek twee jaar geleden pas – maakt Victor's lichaam ongecontroleerde bewegingen. "We kunnen hem niet de juiste begeleiding geven", kregen zijn ouders te horen en zo kwam Victor op een mytyschool, een school voor speciaal onderwijs terecht. Ook daar bleek hij een buitenbeentje omdat hij, anders dan de andere leerlingen, geen duidelijke diagnose had. "Dus je stelt je aan", vroegen medeleerlingen me dan." De mytyschool >

leidde leerlingen door naar het Stedelijk College Eindhoven, waarbij ze al te hoge ambities de kop indrukte. Zo belandde Victor op vmbo-k, een van de laagste leerwegen. ‘We willen vooral dat onze leerlingen gelukkig zijn’, heette het. “Maar het maakte me niet gelukkig om voortdurend te horen wat ik niet kon. Ik vond school toen echt niet leuk.”

ZIE HET POTENTIEEL

Een van de inzichten van onderwijswetenschappers over kansengelijkheid is dat hoge verwachtingen essentieel zijn. Ook Eddie Denessen, hoogleraar Onderwijs en sociale ongelijkheid, benadrukt het belang daarvan. “Het is de kunst om als leraar het potentieel van leerlingen te zien, en te kijken voorbij handicaps of sociale afkomst.”

Zijn onderzoek spitst zich toe op dat laatste. Want leerlingen met eenzelfde intelligentie, maar andere sociale achtergronden hebben nog steeds verschillende schoolloopbanen. Denessen en collega’s hebben het failliet van het meritocratische ideaal – als je maar je best doet, kom je er wel – al vaak aangetoond. Het blijkt domweg niet waar dat je best doen voldoende is. Je hebt steuntjes in de rug nodig, van ouders en leraren. “In het onderwijs, van basisschool tot en met universiteit, krijg je kansen om je te ontwikkelen, maar kom je ook drempels tegen. En sommigen komen meer drempels tegen dan anderen.” Prestaties van leerlingen zijn niet alleen de vrucht van eigen inzet, maar ook van ouderlijke kenmerken, zoals inkomen, cultureel kapitaal en opleidingsniveau. Vooral dat laatste is een belangrijke voorspeller van iemands schoolloopbaan. Het ene kind komt op school of universiteit in een gespreid bedje, de ander moet zich erdoorheen vechten. Of

zoals Denessen het formuleert: de *opportunities to learn* zijn niet voor iedereen hetzelfde. “Kinderen van hoogopgeleide ouders krijgen veel leermogelijkheden buiten de school. Bijvoorbeeld omdat hun ouders meer met hen praten, hun voorlezen, naar musea gaan en in het buitenland op vakantie gaan. Kinderen komen al ongelijk de kleuterklas binnen en de school kan dat maar ten dele compenseren.”

Denessen startte samen met de Universiteit van Amsterdam

het project ‘Koersen op kansengelijkheid’. Doel daarvan is om in twee pilots, in Venlo en Leiden, te kijken hoe je samen met alle betrokken partijen – beleidsambtenaren, schoolbesturen en -directeuren en leraren – drempels kunt wegwerken. “We willen vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid tot oplossingen komen in plaats van dat iedereen naar elkaar wijst.”

Naast onderzoek geeft Denessen veel lezingen op scholen om leraren bewust te maken van wat zij kunnen bijdragen aan meer kansengelijkheid. Een van zijn boodschappen is: blijf hoge verwachtingen koesteren en sluit leerlingen niet op in vaste niveauechokjes. “Ik vind het mijn taak als wetenschapper om dit verhaal steeds te vertellen, want ik hoor veel retoriek en argumenten zonder kennisbasis. Soms voel ik me een repeterende plaat, maar ik kan het niet vaak genoeg zeggen. En uiteindelijk komen boodschappen aan en gaan scholen erover nadenken. Dan zie je kleine bewegingen. Bijvoorbeeld dat scholen gaan nadenken over verbreding van de onderbouw, of optimistischer worden over de leermogelijkheden van kinderen met laagopgeleide ouders.”

GEEF HET BESTE ONDERWIJS

Wat scholen in elk geval kunnen doen om te werken aan eerlijke kansen is goed lesgeven, stelt Erik Meester, en dat vraagt om goed geschoolde leraren. Daarom hielp hij Anna Bosman, hoogleraar Leren en ontwikkeling, om PWPO op te richten, de eerste en enige volledig universitaire bacheloropleiding tot leraar in het basisonderwijs. Meester werkt inmiddels bij de bijbehorende master Curriculumontwikkeling. “Onze alumni gaan het onderwijs verbeteren”, belooft hij.

De PWPO-alumni zijn getraind in een evidencebased aanpak voor lesgeven, met duidelijke instructie, geleidelijk inoefenen van vaardigheden, veel interactie met en feedback van leraren en veel aandacht voor kennisopbouw. “Goed onderwijs begint met doen wat werkt, zodat elk kind goed kan leren lezen en rekenen, en voldoende kennis opdoet om de wereld te begrijpen”, stelt Meester.

Belangrijke inzichten uit de leerpsychologie liggen al jaren op tafel, maar landen nog niet echt in scholen – en vaak ook niet op pabo’s en andere lerarenopleidingen. Daar wil PWPO dus verandering in brengen. Want kinderen van hoogopgeleide ouders redden het doorgaans wel ondanks school, maar andere leerlingen hebben goed onderwijs keihard nodig. Meester: “Als jij slecht onderwijs geeft, benadeel je kinderen van laagopgeleide ouders. En we kunnen wel alles aan leerlingen toeschrijven en labels als dyslexie en ADHD plakken, maar laten we eerst eens naar ons eigen handelen kijken.

“Het leenstelsel heeft nadelen, maar zorgt er wel voor dat ik de mogelijkheid heb om te studeren. Daar ben ik erg dankbaar voor. Zeker als je ziet hoe het in andere landen zit, is dit toch wel een voorrecht.”

FLEUR SCHOTMAN
 21 JAAR, GESCHIEDENIS

“Ik vind het belangrijk dat je je droom om een beroep uit te oefenen, kunt najagen. Ik ben blij dat ik dat hier op de universiteit kan doen.”

GIJS SCHOONEN
 23, PREMASTER COMMUNICATIE- EN INFORMATIEWETENSCHAPPEN

"Ik kom uit een redelijk klein dorp in Limburg. Daar studeren ook wel wat mensen, maar meer in een praktische richting. Dat ik dan hier mag rondlopen en college mag volgen van professoren die boeken hebben geschreven, vind ik fantastisch."

STIJN INGENPASS
19 JAAR, GESCHIEDENIS

Dat verantwoordelijkheidsgevoel mis ik weleens bij scholen." Meester begeleidt scholen om hun onderwijs te verbeteren. Hij droeg bij aan een recent succes in Aldenhof, een van de armste wijken in Nijmegen. "Vorig jaar scoorden leerlingen daar gemiddeld een vijf en behoorden ze tot de onderste twintig procent van Nederland. Een jaar later zitten ze in de bovenste tien procent. Het is niet de eerste keer dat we dit met onze evidencebased aanpak voor elkaar krijgen."

Net als Denessen hamert Meester op het belang van hoge verwachtingen. "Kinderen kunnen echt slimmer worden, als jij maar goede instructie, begeleiding en feedback geeft. En ja, dat geldt op de universiteit net zo goed."

Victor was dus niet gelukkig op het vmbo-k. Hij wilde meer. Met steun van zijn ouders greep hij, na de mytylschool, een tweede kans: in het voortgezet algemeen volwassenen-

onderwijs (vavo, voorheen ook wel moedermavo genoemd). "Mijn begeleider vanuit de mytylschool zei dat dat te hoog gegrepen was. Maar ik wilde laten zien dat ik het wel kon." Op het vavo kreeg hij goede begeleiding en, belangrijker, vertrouwen. Toen hij na twee jaar zijn vmbo-t-diploma haalde, zei zijn mentor: volgens mij kun jij ook wel havo aan. Dat diploma haalde hij in twee jaar en daarna binnen een jaar ook de benodigde vwo-certificaten. De weg naar de universiteit lag open.

STOP HET NIVEAUDENKEN

Twee jaar geleden werkte Denessen mee aan het advies 'Later selecteren, beter differentiëren' van de Onderwijsraad, met daarin een pleidooi voor latere selectie. Want dat, zo laat onderzoek keer op keer zien, vergroot de kansengelijkheid. In Nederland worden leerlingen na groep 8 verspreid over gescheiden onderwijsniveaus. In veel andere landen gebeurt dat pas rond het vijftiende jaar. "Nederland is wereldkampioen stratificatie", zoals Denessen zegt. De probleemanalyse van de raad – we selecteren te vroeg – wordt breed gedeeld, maar de oplossing is voorlopig nog een brug te ver in Nederland, en dat heeft alles te maken met sentimenten. Van mensen die meteen weer de middenschool zien opdoemen. Van gymnasia die vrezen voor hun voortbestaan. En van ouders die bang zijn dat hun vwo-kind de dupe wordt – al heeft onderzoek al lang laten zien dat alle

kinderen, ook de slimme, floreren in een heterogene klas. Denessen: "We pleiten ook helemaal niet voor een uniforme brij waarin iedereen hetzelfde moet leren. Het gaat vooral om slim differentiëren en niet kinderen op voorhand al determineren."

Het advies leidde wel tot de brede brugklasbonus, geld waarmee scholen voor voortgezet onderwijs kunnen werken aan een brede, gemengde onderbouw. Denessen: "Ik ben nu met een aantal scholen bezig om dat traject te monitoren: wat hebben ze nodig om een brede brugklas succesvol in te richten?"

Denessen graaft een laagje dieper en wijst erop wat het gestratificeerde systeem met ons denken doet. "Er zijn al diverse gemeenteraden die hebben besloten dat je de termen hoog- en laagopgeleid niet meer mag gebruiken, omdat die stigmatiserend zouden werken. Maar eigenlijk verdoezel je dan met andere woorden wat staande praktijk is. Zolang je leerlingen op basis van hun prestaties indeelt in een gestratificeerd onderwijssysteem, heb je te maken met ongelijkwaardigheid. Als je beter moet presteren om naar de universiteit te gaan dan naar het hbo, dan heeft de universiteit een hogere status, ben je meer waard als je daarheen kan en is je omgeving trotser op je. Minister Dijkgraaf kan wel zeggen dat het mbo gelijkwaardig is aan het hbo en dat weer aan de universiteit, maar dat is niet zo." Dat niet iedereen op hetzelfde niveau leert, is evident, maar dat wil niet zeggen dat je een niveau bént, stelt Denessen. "We denken te gefixeerd over niveaus. Je kunt bij Engels vwo aankunnen en bij wiskunde havo, en >

Radboud een emancipatie-universiteit?

De Radboud Universiteit heeft veel betekend voor de intellectuele emancipatie van katholieken. Mag ze zich nog steeds met het epitheton 'emancipatie-universiteit' tooien, nu vanwege de emancipatie van eerste-generatiestudenten? Onderwijswetenschapper Eddie Denessen vindt van niet. "Dat onze universiteit deze studenten weet te trekken, is vooral de verdienste van het voortgezet onderwijs. Als je de naam emancipatie-universiteit echt waar wil maken, zou je gericht kunnen rekruteren. Bijvoorbeeld onder vwo'ers van laagopgeleide ouders, want die kiezen nu nog vaker voor het hbo dan vwo'ers van hoogopgeleide ouders. Laat zien dat je er voor hen bent." Hij wil graag meedenken over hoe de Radboud Universiteit het label emancipatie-universiteit daadwerkelijk kan verdienen. "Bijvoorbeeld door gerichte voorlichting aan potentiële eerste-generatiestudenten in het vwo en hbo, of door aandacht te besteden aan problemen van deze studenten tijdens hun eerste studiejaar."

binnen wiskunde goed in algebra zijn en slecht in meetkunde. Of in het voorjaar hier en in het najaar daar staan. Niveaus zijn flexibel en je moet je onderwijssysteem zo inrichten dat je steeds de beste match vindt tussen leerling en leerstof. Dus flexibilisering is voor scholen het toverwoord om te werken aan gelijke kansen."

Victors eerste keuze was geschiedenis, maar het werd toch religiewetenschappen, aan de Radboud Universiteit. Vanwege de kleinschaligheid. "Ik heb me hier nooit een nummer gevoeld, maar altijd een persoon." Alleen het contact met medestudenten verliep stroef. Die leken toch vooral zijn handicap te zien. Zo wilde zijn mentormama liever niet dat hij meeding op introductieweekend. "Of ik niet mijn moeder of zus mee kon nemen om voor me te zorgen. Dat wilde ik niet. Ik was 22 jaar, kom op zeg! En ik heb ook helemaal geen verzorging nodig." Hij voelde zich steeds meer buitengesloten. Op advies van de studieadviseur hield hij een presentatie tijdens een tutorbijeenkomst. Maar dat had een averechts effect.

Medestudenten reageerden geïrriteerd – 'we sluiten je helemaal niet buiten' – of onverschillig. Het zorgde ervoor dat Victor in zijn schulp kroop en zich tijdens colleges gedeisd hield. "Achteraf gezien had ik het fijn gevonden als er op de universiteit een gespreks- of appgroep was geweest voor mensen zoals ik. Dan kun je ervaringen uitwisselen en voel je je niet zo alleen."

INCLUSIEVE UNIVERSITEIT

Rona Jualla-van Oudenhoven is sinds 2020 chief diversity officer aan de Radboud Universiteit, en daarmee aanjager van een inclusieve universiteit. Ze kan alvast melden: zo'n groep waar Victor behoefte aan had, is er inmiddels. "Maar misschien mag die nog zichtbaarder worden." Andere piketpaaltjes zijn onder meer het onder tekenen van charters en convenanten voor meer diversiteit en inclusie, het

DE BLIK VAN BRABERS

'Katholiek, maar open voor iedere student'

De Radboud Universiteit werd in eerste instantie opgericht om mensen uit het katholieke volksdeel mee te laten tellen. Maar dat betekende niet dat studenten uit andere groepen geweerd werden. Integendeel: "Joden, protestanten, niet-gelovigen, iedereen was in beginsel welkom om aan de nieuwe universiteit te studeren, al vormden zij wel een kleine minderheid", vertelt universiteitshistoricus Jan Brabers. Bovendien nodigde Jos. Schrijnen, de grote man achter de oprichting van de universiteit, vrouwen expliciet uit om naar Nijmegen te komen. "Dat was vooruitstrevend in een tijd waarin vrouwen ongeschikt werden geacht om te studeren." Jongeren uit de regio en van verder weg wisten de universiteit eveneens volop te vinden.

Iemand uit Zuid-Limburg of Twente hoefde niet meer naar de Randstad om te studeren. Tegelijkertijd trok de universiteit katholieke jongeren uit Holland en Friesland aan, en Antilliaanse en Surinaamse katholieken. De universiteit bleef aanvankelijk klein, maar in de jaren zestig en zeventig groeide het aantal studenten enorm, toevallig op het moment dat de instelling zich meer als algemene dan als katholieke universiteit ging presenteren. "Studeren werd toegankelijker en in veel families in de regio kon voor het eerst iemand naar de universiteit. Kijkend naar het grote aantal eerste-generatiestudenten, vroeger én nu, is het terecht dat de Radboud Universiteit zichzelf als emancipatie-universiteit ziet." Ook voor vluchtelingen heeft de universiteit

“Studeren na je vwo voelde logisch, alsof het zo hoort. Voor mij is het misschien vanzelfsprekend, maar voor anderen niet. Veel meer mensen zouden deze mogelijkheid moeten hebben.”

ISABEL VERSTEEG

19, NATUUR- EN STERRENKUNDE

samen met studenten opzetten van het Anti-Racism Awareness Network en het ontwikkelen van een module voor medewerkers en studenten om discriminatie en ongewenste intimiteiten tegen te gaan.

Inclusie betekent dat iedereen zich aan de universiteit moet kunnen thuis voelen, ongeacht gender, (etnische) achtergrond of vermogens. “We zijn allemaal lid van de universitaire gemeenschap en dat moet een veilige plek voor iedereen zijn.” Dat kun je onder andere bereiken door meer stemmen aan de overlegtafel. Maar soms ook door aparte ruimtes (virtueel of live) in te richten voor mensen die daar behoefte aan hebben. “Dat moet ik vaak verdedigen”, vertelt Jualla-van Oudenhoven. “De hele universiteit is toch een *safe space*? Niet dus. Dat is wel het ideaal, maar nog niet overal en voor iedereen realiteit.” Hetzelfde geldt voor *equity*, gelijkwaardigheid of representativiteit. “Soms is een situatie zo scheefgegroeid dat acties, zoals positieve discriminatie, nodig zijn om iedereen gelijke kansen te geven.”

Jualla-van Oudenhoven werkt vooral bottom-up. Iedereen kan bij

haar aankloppen en ze probeert dan dingen te regelen of mensen bij elkaar te brengen. Mensen melden zich met zeer uiteenlopende vragen, van hoe de universiteit zich meer kan bekommeren om vluchtelingen tot een student in een rolstoel die zegt dat er nog wel wat te verbeteren valt aan de toegankelijkheid van gebouwen. Dat laatste vormde het startschot voor het Disabilities and Accessibilities Committee (DAC).

Mensen zeggen vaak tegen haar: we zijn toch allemaal hetzelfde? “Het is mooi om te zeggen: ik zie geen kleur of geen handicap, alleen maar mensen. Maar de realiteit is dat niet iedereen dezelfde kansen krijgt en daarom moeten we zoveel mogelijk drempels slechten, letterlijk en figuurlijk.” Ze herkent helemaal wat Denessen zegt over de invloed van sociaal-economische herkomst op gelijke kansen. “Als je wilt werken aan diversiteit, *equity* en inclusie, moet je oog hebben voor geïnstitutionaliseerde ongelijkheid. Het is nooit een individueel verhaal.”

Inclusie heeft ook te maken met je curriculum en wat voor mensen je opleidt. Marleen Koster, vijfdejaars geneeskunde, is voorzitter van CODING. Dat is een landelijk collectief voor diver- ➤

altijd klaargestaan, stelt Brabers. “Vlak na de Tweede Wereldoorlog bijvoorbeeld en in de jaren vijftig en zestig, toen Hongaarse en Tsjechoslowaakse vluchtelingen opvang kregen en studenten inzamelingsacties organiseerden.”

Zo welkom als studenten van allerlei geloven waren, zo streng was de universiteit aanvankelijk in haar personeelsbeleid. “Hoogleraren moesten katholiek zijn en ook het ondersteunend personeel, van de administratie tot de schilder, was in principe katholiek.” Pas in de jaren zestig werd dit streven losgelaten en maakte het minder uit of een hoogleraar katholiek was.

Verder bleef de universiteit lange tijd een mannenbolwerk, zegt Brabers. Het duurde tot 1952 voordat de eerste vrouwelijke hoogleraar werd benoemd: Christine Mohrmann. Vervolgens duurde het weer een tijd tot de tweede benoeming (Elisabeth Allard in 1958) en vijftien jaar totdat in 1973 met Irma Dessaur (beter bekend als Andreas Burnier) de derde vrouwelijke hoogleraar werd aange-

FOTO: REGIONAAL ARCHIEF NIJMEGEN

PUBLIEK KOMT SAMEN BIJ DE
OPENING VAN DE UNIVERSITEIT,
OKTOBER 1923

steld. “De universiteit was conservatief op dit gebied. Bij een vacature met een mannelijke en een vrouwelijke kandidaat, ook in de lagere regionen, werd doorgaans de man gekozen.” In de jaren tachtig veranderde die houding voorzichtig, maar het duurde tot rond de eeuwwisseling voordat het aantal vrouwelijke wetenschappers duidelijk begon te groeien. “Met een percentage vrouwelijke hoogleraren net onder de dertig zijn hier nog steeds stappen te maken.” / *Stijn Zunneberg*

siteit en inclusie in de geneeskunde, dat twee jaar geleden mede is opgezet door hoogleraar Maria van den Muijsenbergh. Het collectief richt zich op netwerkvorming en bewustwording. Zo kijkt Koster mee met de projectgroep die het Nijmeegse geneeskundecurriculum inclusiever wil maken. "Bij dermatologie moet bijvoorbeeld ook aandacht komen voor specifieke kenmerken van de zwarte huid en bij gynaecologie moet je rekening houden met de seksuele geaardheid van mensen", vertelt Koster. "Door het te verweven in het hele programma wordt het niet iets anders of afwijkends, maar iets wat erbij hoort. Zeker als je niet alleen een zwarte patiënt of vrouw opvoert als dat voor een medische casus relevant is, maar ook als het bijvoorbeeld over leverproblemen of voetklachten gaat." Zo zorg je er niet alleen voor dat alle studenten zich gezien voelen binnen de opleiding, maar ook dat je artsen opleidt die weten om te gaan met een steeds diverser wordende patiëntenpopulatie. "Het is belangrijk om mensen als persoon te zien en hen open en nieuwsgierig tegemoet te treden. Dan kun je goede zorg geven."

KANSEN VOOR VLUCHTELINGEN

Een van de dingen waar de medische faculteit ook voor ijvert, is betere opvang en begeleiding van vluchtelingartsen. Dat dat hard nodig is, bewijst het verhaal van Pavel Stotcko (33). Hij was algemeen chirurg en beleidsadviseur *public health* in Moskou. Totdat hij in het buitenland trouwde met zijn vriend en dit Russische homohuwelijk veel media-aandacht kreeg. "Poetin en zijn vrienden vonden dat niet leuk en stuurde na onze terugkomst in Moskou de politie op ons af." Nadat hun paspoorten in beslag waren genomen, vluchtten Stotcko en zijn partner op advies van hun advocaat zo snel mogelijk het land uit en belandden ze in een azc in Nijmegen. Stotcko wilde hier zo snel mogelijk weer aan de slag als arts. De eerste horde, Nederlands leren bij Radboud in'to Languages, nam hij soepel. Maar daarna werd het moeizamer. "Volgens de internationale diplomawaardering had ik het niveau van een eerstejaars masterstudent. Die waardering kijkt alleen naar diploma's, niet naar werkervaring." De voorgeschreven route is dan om een assessment met tal van kennistoetsen te doen, een traject van drie tot vijf jaar dat vluchtelingen geheel zelfstandig en zonder begeleiding moeten doen. Maar Stotcko had geluk. Tijdens een gesprek met de studieadviseur bleek dat er iemand uitgevallen was in de master en Stotcko mocht zijn plaats innemen. Inmiddels is hij aan zijn laatste coschap bezig en kijkt hij terug op een zeer pittige tijd. "Ik werd behandeld alsof ik een Nederlandse student was en kreeg geen extra hulp of uitleg. Dat was erg moeilijk, ik snapte het systeem niet altijd goed. Vraag maar aan je medecursisten, kreeg ik te horen van de artsen in het ziekenhuis."

"Ik heb er deels zelf voor gezorgd dat ik hier kan studeren, maar voor een groot deel ook niet. Ik denk dat het gewoon geluk is: waar ik geboren ben en welke ouders ik heb, daar ben ik dankbaar voor."

NADINE VAN DEN HEUVEL
 25 JAAR, GENEESKUNDE

"Je vrienden zitten ook hier en het wordt normaal gevonden dat je gaat studeren als je vwo hebt gedaan. Je staat er nooit bij stil dat dat eigenlijk best bijzonder is. Ik voel me bevoorrecht."

ERIC CRAMER
 20 JAAR, GEOGRAFIE, PLANOLOGIE EN MILIEU

Bovendien speelden cultuurverschillen hem parten. "Ik was erg verbaasd dat de arts me tijdens mijn eerste dag als coassistent al om mijn mening over een patiënt vroeg. Dat was ik niet gewend. Ik kreeg vaak te horen: je bent te afwachtend en dat is negatief."

Tegelijkertijd kon hij als buitenlandse arts dingen beter dan anderen. Zoals communiceren met Oekraïense vluchtelingen, niet alleen omdat hij Russisch spreekt, maar ook omdat hij zich beter in hen kan inleven dan de gemiddelde arts. "Nederlandse artsen gaan uit van mondige patiënten, maar veel vluchtelingen zijn dat niet gewend. Ze verwachten dat de arts het beter weet en accepteren alles wat hij of zij zegt." Mede daarom werkt Stotcko mee om bachelorstudenten beter voor te bereiden op werken met buitenlandse patiënten. "In Rusland bijvoorbeeld moet je bijbetalen als je goede zorg wilt hebben. Daarom zijn mensen wantrouwig tegenover gratis zorg, want die kan nooit goed zijn. Ook zijn ze gewend dat artsen altijd medicijnen voorschrijven. Je zult moeten uitleggen hoe het hier werkt, anders komt de patiënt nooit meer terug." Stotcko wil zich straks specialiseren in de psychiatrie en er is al een ziekenhuis dat hem graag wil hebben. Hij heeft geluk gehad, zegt hij. Direct meelopen in de praktijk als coassistent of stagiair zou wat hem betreft de manier moeten zijn om vluchtelingartsen snel een plek in de Nederlandse samenleving te geven. "Ik wil graag meehelpen om het systeem voor anderen beter en toegankelijker te maken." Zijn boodschap als het gaat om kansen voor vluchtelingen: "Ik verwacht niet dat iedereen zich aan mij aanpast. Maar ik verwacht wel respect en begrip dat het hartstikke moeilijk voor mij was." In juni 2022 studeerde Victor af als religiewetenschapper. Hij is nu tijdelijk medewerker bij het onderwijsbureau van deze opleiding. "Ik ben mondiger geworden. Vanaf de master voelde ik me eindelijk gezien en had ik het idee dat ik ertoe deed. Je hebt mensen nodig die door je beperking heen kijken, zoals mijn ouders, de docenten van het vavo en de universiteit. Wat ik andere mensen die anders zijn dan wat 'normaal' wordt geacht, wil meegeven: geef niet op." ■

Femke Laagland

HOOGLERAAR ARBEIDSRECHT

Gezag
op de
arbeids-
markt

OP HET
PODIUM

LEES HET HELE VERHAAL
VIA DE QR-CODE

'Het leven krijgt meer waarde in een groter verband'

“In mijn jeugd dacht ik dat ik nooit hetzelfde werk zou gaan doen als mijn vader. Een puberale gedachte, want door de toegewijde manier waarop hij predikant was, ben ik juist teruggekeerd naar de kerk. Ik heb op vier verschillende basisscholen gezeten en op meerdere plekken gewoond. Dat hoorde erbij als domineesdochter, maar ik wilde het mijn eigen kinderen niet aandoen toen ik zelf kostwinner werd. Ik had ook een fijne plek gevonden in Nijmegen. Eerst studeerde ik even filosofie in Amsterdam, maar dat vond ik te abstract. Ik zocht naar meer verbinding tussen geloof en de praktijk. Dat vond ik bij de theologieopleiding in Nijmegen.

“De geschiedenis van het kloosterleven was in de studie erg belangrijk. Ik wilde uiteindelijk meer weten over mijn eigen, protestantse achtergrond en volgde daarom naast mijn promotieonderzoek in Nijmegen, ook de predikantsopleiding aan de VU. Inmiddels ben ik aan de Radboud Universiteit betrokken bij de master Geestelijke Verzorging, waarvoor ik twee practica verzorg: ‘Spirituele counseling’ en ‘Ethiek-ondersteuning’. Wie als geestelijk verzorger bijvoorbeeld in een ziekenhuis gaat werken, krijgt te maken met morele dilemma’s. Ga je door met het behandelen van een ernstig zieke, terminale patiënt, of niet? Hoe maak je die keuze? Regelmatig spreek ik over thema’s als het vrijwillige levenseinde, een beladen onderwerp. In het geval van terminaal zieke patiënten denk ik dat hulp bij het einde, in de vorm van euthanasie, het minste van twee kwaden kan zijn.

“Ik combineer mijn werk als predikant van de vrijzinnige Remonstrantse Gemeente in Oosterbeek met een baan als eindredacteur van *Speling*, tijdschrift voor spiritualiteit en bezinning. Er staan artikelen in

over het Oude en Nieuwe Testament, maar ook ervaringsverhalen van mensen, bijvoorbeeld van een geestelijk verzorger in de gevangenis. Daarnaast ben ik ambassadeur van Radboud Reflects. Ik promoveerde op het Oude Testament en heb lang in een verpleeghuis gewerkt. Die praktijk speelt natuurlijk een belangrijke rol bij het nadenken over Bijbelse onderwerpen. Een tijd terug sprak ik bij Radboud Reflects over Jona en de walvis. Een mooi voorbeeld van een Bijbels verhaal dat je als literatuur moet lezen en niet als historisch werk. Het is bijna satire of een fabel over een antiheld. Wanneer je je afvraagt of het verhaal uit de vierde of derde eeuw komt, heb je minder aan de tekst. Dat zijn vragen waar toch geen antwoord op komt. Het thema van de avond was: van wie is je leven? Mijn stelling luidde: je leven is van anderen. Dat illustreerde ik aan de hand van het verhaal van Jona, die tot het einde toe boos bleef en zich niet kon voegen naar wat het leven hem bracht. Er waren veel jongeren, met een grote belangstelling voor spiritualiteit en zingeving. Ze proeven de literaire waarde

van de Bijbel en zijn nieuwsgierig naar wat je met de teksten kunt in de huidige tijd.

“In mijn werk als predikant zie ik hoe het geloof minder belangrijk wordt bij afscheidsdiensten. De kinderen en kleinkinderen van tachtig- en negentigplussers die nu komen te overlijden, zijn verbaal vaardig, ze hebben in hun werk geleerd om te presenteren, zijn soms heel muzikaal en hebben de vaardigheden om met elkaar een samenkunst te organiseren. Maar misschien is er toch iets verloren gegaan met het op de achtergrond raken van het geloof. Het leven in een groter verband plaatsen, kan heel waardevol zijn.”

ANNEMARIEKE VAN DER WOUDE

Hengelo, Overijssel, 1963 | 1988-1994: studie theologie aan de Radboud Universiteit | Sinds 2020 verbonden aan de Faculteit der Filosofie, Theologie en Religiewetenschappen | Daarnaast werkzaam als eindredacteur van het tijdschrift *Speling*, predikant van de Remonstrantse Gemeente in Oosterbeek en publicist.

”

Van harte gefeliciteerd!

Een aantal prominente alumni en bijzondere relaties is gevraagd om een felicitatiegroet te brengen aan de jarige universiteit. Een bloemlezing met van harte's én aanmoedigen voor de tweede eeuw. 'Vier het ongemak!'

Van harte gefeliciteerd! Onder de klas-sieke, brede universiteiten in Nederland is de Radboud Universiteit eigenlijk nog maar een jonkie. De jeugdigheid van de universiteit valt extra op door de indrukwekkende leeftijd van de stad waar ze mee vergroeid is. Toch was het ook een lange eeuw, met vele groeischeuten. De Radboud Universiteit liet telkens zien dat zij zich wist aan te passen aan de veranderende samenleving, met hooggewaarderd onderwijs en grensverleggend onderzoek. Dat aanpassingsvermogen wens ik de universiteit ook in de komende eeuw toe. Alleen zo blijft de Radboud Universiteit zichzelf succesvol verjongen. Een oude plek waar telkens nieuw talent zijn eigen weg kan vinden.

Robbert Dijkgraaf

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
en ere doctor van de Radboud Universiteit.

Met veel plezier werk ik sinds een aantal jaren met mijn Nijmeegse bestuurscollega's aan de samenwerking tussen onze universiteiten. Als rector eerst met Han van Krieken, en nu als voorzitter met Daniël Wigboldus. Als 'grensuniversiteiten' staan we voor een aantal gezamenlijke uitdagingen. Ook dit cliché is waar: samen sta je sterker. De komende jaren gaan we die samenwerking verder uitbreiden. We zijn, als jongste universiteit van Nederland, blij met zo'n oudere zus(teruni). Van harte gefeliciteerd aan iedereen die de Radboud Universiteit maakt tot het prachtige, inspirerende instituut dat het anno 2023 is.

Rianne Letschert

Voorzitter college van bestuur, Universiteit Maastricht.

Hartelijk gefeliciteerd, Radboud Universiteit, met ons honderd-jarig bestaan. Een prachtige universiteit in een prachtige stad, waar ik als student nog les in de evolutietheorie heb gekregen van jezuïeten. Nu dus uitgegroeid tot een van de belangrijkste bolwerken van kennis in Nederland en Europa. Vier het maar goed!

Frans de Waal

Hoogleraar aan de Emory University, Atlanta, Verenigde Staten. Studeerde biologie (1966-1970).

Bovenste beste Radboud: vier het ongemak. Maak van de glooiingen die je omringen, bergen. Laat studenten klimmen. De universiteit is geen *safe space*, maar een leerschool waar je wordt uitgedaagd om een lastige toekomst aan te gaan.

Adriaan van Dis

Schrijver. In mei 2022 werd hem door de Faculteit der Letteren een eredoctoraat verleend.

Toen ik in 1991 politicologie ging studeren aan de Katholieke Universiteit Nijmegen deed ik dat zonder te beseffen dat die universiteit toen al 68 jaar bestond. Voor mij was het een vanzelfsprekendheid. De universiteit. In die stad. De grote stad, het echte leven. Met volle teugen, zonder enige terughoudendheid genoten van alles wat deze universiteit te bieden had. Student, student-assistent, de meest junior van medewerkers, tot baasje van de leukste afdeling die er ooit was, van het team Internationalisation, Communication & Research van de Faculteit der Managementwetenschappen. En toen het afscheid in 2011, met de warmhartige woorden van rector Bas Kortmann: "We zien je hier nog wel 'ns terug." Zo ging het ook. Als campus-buurman, als trotse alumnus en als vader van een dochter die met haar politicologiestudie een cirkel rond maakt. Hartelijk gefeliciteerd! Dat er nog veel eeuwen mogen volgen!

Rob Verhofstad

Voorzitter college van Bestuur HAN University of Applied Sciences. Studeerde politicologie (1991-1996), medewerker van de Radboud Universiteit (1993-2011).

Zonder de Radboud Universiteit was ik niet geworden wie ik ben. Toen ik in 1988 ging studeren aan de, toen nog, Katholieke Universiteit Nijmegen had ik geen idee wat me te wachten stond. De universiteit was voor anderen. Niet voor mij, dochter van de melkboer en opgegroeid op het Twentse plateland. Maar ik voelde me welkom en thuis. De universiteit, die van oudsher de arbeiderskinderen omarmde, leerde me kritisch denken en leerde me schrijven. Op de redacties van *ANS* en *KUnieuws*, de voorloper van *Vox*, ontdekte ik wat ik later wilde worden: journalist. Daarvoor ben ik deze geweldige honderdjarige eeuw dankbaar. Van harte!

Patricia Veldhuis

Studeerde tussen 1988 en 1995 geschiedenis aan de Radboud Universiteit. Ze is onderwijsredacteur bij NRC en vanaf september lid van de hoofdredactie.

Met heel veel plezier heb ik in de jaren tachtig aan de Radboud Universiteit gestudeerd. Tijdens mijn studie biologie (toegepaste experimentele plantencologie) is mijn liefde voor de natuur verder aangewakkerd, maar werd ik voor het eerst ook geconfronteerd met de slechte staat ervan. Als enige bioloog tussen meteorologen heb ik in Wageningen en Hilversum – als eerste weervrouw op tv – jarenlang het weer gepresenteerd. Naast zorgen over de natuur zijn daar de zorgen over ons veranderende klimaat bij gekomen. Toch blijf ik positief en probeer ik mensen tijdens mijn lezingen te inspireren en te motiveren met oplossingen. Het doet mij deugd dat de Radboud Universiteit duurzaamheid in 2021 standaard onderdeel van het curriculum van alle opleidingen heeft gemaakt, en ik steeds meer jonge Nijmeegse studenten zie werken aan de grote opgaven waar we voor staan. Ik ben trots dat ik aan de Radboud Universiteit heb gestudeerd, feliciteer de universiteit met haar honderdjarig bestaan en hoop dat nog veel meer jonge mensen in Nijmegen komen studeren om te werken aan een betere en groene wereld.

Margot Ribberink

Weervrouw, ambassadeur klimaat, duurzaamheid en gedrag. Studeerde biologie (1984-1989).

Late vriendschap

Lang nadat ik de Nijmeegse alma mater had verlaten, vond ik mij eind jaren negentig weer terug tussen haar collegebanken. Bevangen door een oud verlangen, zat ik schouder aan schouder met jeugdige studenten en met ouderen die door eenzelfde late wijsbegeerte waren overvallen als ik. Naarmate de studie zich verdiepte, verdiepten zich de contacten in de wandelgangen. Ik leerde de praxis van kennis, snoof nieuwe vriendschap op die almaar beklifde. Eens te meer dank ik de docenten met wie ik omgang kreeg, de jonge confraters en oudgedienden tussen wie ik opbloeiende. Enkel werden vrienden voor het leven.

Victor Vroomkoning

Dichter. Pseudoniem van Walter van de Laar. Studeerde Nederlands (1973-1978) en filosofie (1996-1998).

Nog vele jaren goed onderwijs toegewenst op de Radboud Universiteit. Laat deze universiteit een toegankelijke plek zijn om studenten kritisch te leren denken over ons systeem en de samenleving.

Lilian Marijnissen

Fractievoorzitter SP Tweede Kamer. Studeerde politicologie (afgestudeerd in 2006).

Graag feliciteer ik namens Arnhem de honderdjarige Radboud Universiteit. Ik wens de wetenschappers, hoogleraren, docenten, studenten en alle medewerkers een lang en gelukkig leven toe om al hun vergaarde kennis en wijsheid gul door te geven aan onze nieuwe generaties. Net als Nijmegen en omstreken koesteren wij deze vermaarde universiteit, voortdurend present in de internationale top 200 en zeer gerespecteerd om de humane missie en ethische visie. Het is mede dankzij de actieve rol van de Radboud Universiteit in regionale verbanden als The Economic Board dat wij zo goed zijn in innovaties voor voedsel, energie en ICT.

Ahmed Marcouch

Burgemeester van Arnhem.

Ik kijk graag terug op mijn studiejaren, alleen al omdat daar mijn betrokkenheid voor het klimaat is begonnen. Je kon er toen in de universiteit en de stad niet omheen. Toen ik lid werd van de gemeenteraad, al tijdens mijn studiejaren, kwam ik in aanraking met allerlei milieudossiers. En dat komt nu allemaal samen in mijn ministerschap. Dat de universiteit voor toekomstige studenten zo'n zelfde start kan bieden.

Rob Jetten

Minister voor Klimaat en Energie. Studeerde bestuurskunde (2005-2012).

Hhr

Als inwoner van Nijmegen ben ik trots op onze universiteit. Want studenten geven onze stad kleur en karakter. Onderzoekers verrichten baanbrekend werk voor Nederland en de wereld. Docenten leren studenten om hun wereld te vergroten.

Als voormalig student ben ik enorm dankbaar voor wat ik heb geleerd bij mijn studie filosofie. Maar ook voor de tijd die ik kreeg om actie te voeren, actief te zijn bij Studenten-vakbond AKKU en me als medezeggenschapper te bemoeien met het beleid. Allemaal dingen waar ik in mijn huidige functie nog dagelijks profijt van heb. Op naar de volgende honderd jaar!

Lisa Westerveld

Tweede Kamerlid GroenLinks. Studeerde culturele antropologie en filosofie (2001-2010, met een aantal tussenjaren).

Van harte gefeliciteerd met het honderdjarig bestaan. Wat een prestatie en wat een geluk dat zoveel studenten in de gelegenheid zijn geweest aan de Radboud Universiteit te studeren! De ongetwijfeld talrijke toekomstige studenten wens ik toe dat ze hier veel gaan leren, veel plezier mogen ervaren, geïnspireerd worden door zowel elkaar als hun docenten, erachter komen waar al dan niet hun talenten liggen en die talenten vervolgens gaan ontplooiën en inzetten voor de maatschappij. Kortom, dat ze – net als ik – zullen terugkijken op een geweldige tijd en een herinnering voor het leven zullen ervaren. Het is te hopen dat de Radboud Universiteit nog heel lang die broedplaats mag zijn voor onze toekomstige generaties.

Bertine van Hooff-Nusselder

Directeur Koninklijke Burgers' Zoo, bestuurder Stichting Burgers' Zoo Conservation. Studeerde Nederlands recht (1994-2000).

**RADBOD
ACADEMY**

Hoe blijf jij je ontwikkelen?

Volg praktische bij- en nascholing van toonaangevende experts in diverse vakgebieden bij Radboud Academy.

Keep learning > www.ru.nl/radboudacademy

Radboud Universiteit

'De meest inspirerende docent was mijn vader'

“ **A**ls driejarige peuter verhuisde ik met ons gezin naar Nijmegen, mijn vader werd later aan het Radboud hoogleraar Kindergeneeskunde. We woonden om de

hoek, vaak maakten we wandelingen. De vijver bij het kasteeltje staat me van jongs af aan bij, Heyendaal was voor mij een spannend bos. Als middelbare scholier maakte ik op de zondagen vaak huiswerk op het kamertje naast de werkkamer van mijn vader. Nog herinner ik me zijn voetstappen op de gang, als hij om elf uur warme chocomel ging halen. Ik kom nog steeds vaak op het Radboud, ook als patiënt, en ben enorm geschrokken van wat er in de plaats is gekomen van het vroegere gebouw. Daar is iets opgetrokken wat vooral voor-naamheid wil uitdrukken. Alles ademt: ik ben geen ziekenhuis, geen zorgcentrum – een indruk die pas wordt weggenomen in het allerlaatste kamertje, dat van de arts met wie je een afspraak hebt. Het moet allemaal groots en in de overtreffende trap, een megalomanie waar ik me niet meer prettig bij voel. Waar zijn de planten, het groen, het troostende effect dat kan uitgaan van de kleinschaligheid?

“Nederland is een vakjesland. Een dokter die ook schrijver is, is verdacht, al helemaal als hij ook nog werkt als kunstenaar. Ik moet me vaak verantwoorden, terwijl ik meen dat creativiteit juist nodig is om ook de artsenij te versterken. In mijn

werk ben ik veel bezig met het lijden: het grote lijden in het aanzien van de dood, het kleine lijden van bijvoorbeeld patiënten die te lang moeten wachten op weer een uitslag, die bij een afspraak met de arts niet eens worden aangekeken, het lijden dat mensen elkaar aandoen, ook in onze ziekenhuizen, en dat dus vermijdbaar is. Als zelfs in de zorg niet werkelijk zorg wordt uitgestraald, loopt de spanning bij mensen op, van patiënten zowel als van artsen. De meeste dokters zijn heus welwillend, maar

kunnen door het systeem waarin ze moeten werken, niet de concentratie en betrokkenheid opbrengen die nodig is. Van artsen en verpleegkundigen die op hun botten moeten lopen, kun je de aandacht die mensen nodig hebben niet meer verwachten.

“Thuis was mijn vader een lieve en ook wat teruggetrokken man, maar in de lessen die ik van hem kreeg, was hij heel gedreven. Hij ging tot het allerlaatst om te achterhalen wat er met een kind aan de hand was, toonde zich ook heel betrokken bij de ouders. Mijn vader ademde wat voor mij het ideaal van een ziekenhuis is: oog voor de mensen die tegenover je zitten, tijd nemen voor reflectie op je eigen gedrag. Hij geldt als mijn meest inspirerende docent: iemand die ook in zijn specialisme oog houdt op de samenleving, laat zien dat goede zorg onlosmakelijk samenhangt met de omgeving. Een goed ziekenhuis is geen eiland.”

IGNACE SCHRETLEN

Tilburg, 1952 | Studie geneeskunde 1971-1979 | Inhaalprogramma filosofie 1979-1981 | Beroepsopleiding tot huisarts 1981-1982 | 1984: huisarts in Den Bosch, afgesloten in 2002 wegens gezondheidsproblemen | Voorheen parttime en sindsdien fulltime werkzaam als publicist en kunstenaar | Auteur van meer dan twintig bundels en boeken | In april dit jaar verscheen zijn boek *Lijden. Eigentijdse visies op de kruisweg en het laatste avondmaal* | Ontwerpt als kunstenaar sinds 2013 kaarten, postzegels, stempels, stickers en posters in het kader van het project Laagvliegers (te bekijken in de bibliotheken van het Stedelijk Museum Amsterdam en het Van Abbemuseum Eindhoven).

Hoe vertel je het verhaal van een universiteit?

Journalisten Paul van den Broek en Bea Ros kozen een originele invalshoek voor hun lustrumboek bij het honderdjarig jubileum van de Radboud Universiteit (1923-2023). Uit elk jaar selecteerden ze één contemporair beeld als uitgangspunt voor een verhaal. Hun boek *Honderd jaar Radboud Universiteit in 101 beelden* brengt de universiteit in een caleidoscoop van beelden en verhalen tot leven. De auteurs blikken niet louter terug, maar verbinden gebeurtenissen uit het verleden nadrukkelijk met het heden. Ze tonen de universiteit als een dynamische gemeenschap van mensen in ontwikkeling, van mensen met vragen, ambities en dromen.

LEZERSACTIE

De Radboud Universiteit geeft honderd boeken weg. Mail naar: secretariaatdmc@ru.nl (met vermelding van het verzendadres). De eerste honderd mails worden gehonoreerd. Winkelprijs: € 29,90.

Charan van Krevel,

PROMOVENDUS ECONOMIE

*'De
economie
een toontje
lager'*

OP HET
PODIUM

LEES HET HELE VERHAAL
VIA DE QR-CODE

'EEN ORGANISATIE
DIE HAAR WORTELS
KENT, BEGRIJPT
ZICHZELF BETER'

HONDERD JAAR VAN BETEKENIS VOOR

de wetenschap vorming

De roep om emancipatie van het katholieke volksdeel mag zijn verstomd, de waarden die de universiteit bij haar oprichting had, werken nog altijd door in de organisatie. Ook in de wetenschap, zien Radboud-onderzoekers. "Onze wortels laten zich niet verloochnen, en dat hoeft ook niet."

TEKST WIES BAKKER | FOTOGRAFIE DICK VAN AALST

Begin tiende eeuw was Radboud aartsbisschop van Utrecht. Hij bevorderde de wetenschappen en werd later beschermheilige van de katholieke wetenschapsbeoefening. Doet de Radboud Universiteit haar naamgever vandaag de dag nog eer aan? José Sanders, hoogleraar Communicatie in organisaties, denkt van wel. "Die wortels laten zich niet verloochnen, en dat hoeft ook niet. Organisaties als de onze worden vaak langer dan ze zelf in de gaten hebben, gekenmerkt door waar ze vandaan komen." "Wetenschap is zoeken naar kennis en het toetsen van theorieën", legt ze uit. "Daar is op zichzelf niets katholieks aan, afgezien misschien van het feit dat het christendom 'waarheid' als kernwaarde hoog in het vaandel heeft. Natuurlijk kunnen we niet alles onderzoeken, maar onze onderwerpkeuze als wetenschappers kan wél zijn ingegeven door gemeenschappelijke waarden." >

MENSELIJKE WAARDIGHEID

In navolging van die waarden kunnen wetenschappers in een katholiek gewortelde organisatie zich bij keuzes laten leiden door de vier kernwaarden van de katholieke sociale leer (zie kader; een ervan is het *bonum commune*: het welzijn van allen oftewel het algemeen belang), en door het beginsel van de menselijke waardigheid.

Onderzoeken met een zekere maatschappelijke urgentie die deze waarden tot uitdrukking brengen, telt de Radboud Universiteit voldoende: van toekomstbestendige dijken en privacyvriendelijke systemen tot effectieve leermethoden voor kinderen met dyslexie. Natuurlijk is er ook genoeg onderzoek dat zich niet door die waarden laat leiden, erkent Sanders. En of de Radboud Universiteit nu méér van dit soort wetenschap bedrijft dan andere universiteiten, durft ze niet te zeggen. “Dat is op zichzelf een onderzoek waard! Maar waar wetenschap wordt bedreven met wortels in katholieke waarden, kan wel een bepaalde gevoeligheid voor deze thema’s zijn.”

MEERTALIGE KINDEREN

Een mooi voorbeeld van maatschappelijk relevant onderzoek is dat van taalwetenschapper Sharon Unsworth. Ze onderzoekt hoe meertalige kinderen talen leren en hoe die kinderen het best geholpen kunnen worden in hun ontwikkeling. Dat past

“Impact hebben betekent: niet alleen iets doen uit eigenbelang, maar meer om je heen kijken. Bijvoorbeeld aan iemand die zich even niet zo lekker voelt, laten weten dat we een rondje kunnen wandelen en praten. Dat kan klein zijn, maar voor die persoon echt verschil maken.”

VERA VAN MIDDENDORP
19 JAAR, POLITICOLOGIE

“Ik denk dat we elkaar vaker kunnen helpen, zeker gezien de afgelopen jaren en alles wat er speelt; dat we wat meer rekening houden met anderen dan je normaal gesproken zou doen.”

FLEUR SCHOTMAN
21 JAAR, GESCHIEDENIS

volgens Unsworth prima bij een universiteit die veel waarde hecht aan emancipatie: de energie van honderd jaar geleden om katholieke kinderen betere kansen te geven, is herkenbaar in háár energie om meertalige kinderen bij te staan. “Er valt op dit gebied nog genoeg te ontdekken. Daar wil ik aan werken en deze universiteit biedt daar ruimte voor.”

Al in haar kindertijd was de van oorsprong Britse onderzoeker gefascineerd door taal. Vreemde talen associeerde ze met verre reizen en de wereld ontdekken. Als onderzoeker verdiepte ze zich steeds meer in meertaligheid bij kinderen. “Ik vond het zo bijzonder om te zien dat kinderen zo makkelijk een taal kunnen leren – en ook twee tegelijk. Hoe doen ze dat?” Bovendien zag ze dat kennis over meertaligheid niet altijd op de juiste plek terechtkomt.

Kinderen die pas later in aanraking met het Nederlands komen, hebben het soms lastiger, omdat ze die taal nodig hebben om op school te functioneren en te leren. Het antwoord daarop is niet om ouders te vertellen dat ze met hun kind Nederlands moeten praten, maar dat ze veel moeten praten, in welke taal dan ook. Unsworth: “Ik hoorde dat een Turkse ouder die nog niet zo lang in Nederland woonde, het advies van het consultatiebureau kreeg om thuis vooral Nederlands met de kinderen te spreken. Maar uit onderzoek weten we dat het voor de Nederlandse taalontwikkeling van kinderen beter is wanneer ze ook hun thuistaal goed beheersen. Bovendien is dat beter voor hun sociale en emotionele welzijn.”

Met haar onderzoek hoopt Unsworth bij te dragen aan een goede begeleiding van meertalige kinderen door ouders, leerkrachten en logopedisten. Met succes. “Ook in het onderwijs groeit het besef ➤

Vier kernwaarden

- 1 **bonum commune**
het welzijn van allen oftewel algemeen belang
- 2 **solidariteit**
de onderlinge (lots)verbondenheid
- 3 **subsidiariteit**
de verantwoordelijkheid leggen daar waar hij gedragen kan worden (in een organisatie: zo laag mogelijk)
- 4 **menselijke waardigheid**
iedere individuele persoon heeft een eigenheid en eigen waarde

DE BLIK VAN BRABERS

'Blijvende aandacht voor het filosofische'

Aanvankelijk was het idee dat het katholieke bevolkingsdeel mede dankzij een universiteit een grotere stempel zou kunnen drukken op de maatschappij. De universiteit bood jongeren uit de regio en ver daarbuiten een poort naar de wereld. Honderd jaar later hebben meer dan 120.000 studenten hun diploma gehaald. "De betekenis van de vorming van al die alumni voor de maatschappij valt lastig in cijfers uit te drukken", vertelt universiteits-historicus Jan Brabers. "Je zou de vijf minister-presidenten kunnen noemen die hier studeerden: Beel, Cals, Marijnen, Van Agt en Da Costa Gomez, die vaak wordt gezien als de eerste premier van de Nederlandse Antillen. Je kunt ook kijken naar de drie presidenten van de Hoge Raad. Maar dan doe je geen recht aan alle anderen die hier studeerden en de impact die zij gemaakt hebben." Brabers voegt toe: "Denk ook aan de talloze vriendschappen en contacten die hier zijn ontstaan. Studenten komen hier binnen en wandelen

vijf jaar later als heel andere mensen weer naar buiten." Kenmerkend voor het onderwijs aan de Radboud Universiteit is de extra reflectie, zegt Brabers. "De universiteit wilde altijd meer bieden dan vakopleidingen. Er was niet alleen aandacht voor de harde feiten, maar ook voor de achterliggende betekenissen. Waarom we dingen op een bepaalde manier onderzoeken en duiden. Het besluit vorig jaar om duurzaamheid onderdeel van ieder curriculum te maken, past in die lijn." Op het gebied van wetenschap heeft de Radboud Universiteit ook het nodige betekend, zegt Brabers. "Aanvankelijk zaten de grote namen bij letteren: historici en taalkundigen als Lodewijk Rogier, Jac. van Ginneken en Christine Mohrmann." In de jaren zestig kwam de theologiefaculteit volop in de schijnwerpers, toen Edward Schillebeeckx er hoogleraar was. "De rechtenfaculteit is altijd constant en degelijk geweest, bijvoorbeeld met onderzoek van hoog niveau op het

gebied van het vennootschapsrecht, maar ook het staatsrecht, terwijl de sociale wetenschappen en managementwetenschappen een breed scala aan onderwerpen bestudeerden. De huidige kampioenen van de wetenschap lopen bij de bètafaculteit, en uiteraard het Radboudumc."

In de afgelopen eeuw is de wetenschap aan de Radboud Universiteit nadrukkelijk veranderd, ziet Brabers. "De wetenschap is steeds meer gespecialiseerd geraakt, waardoor minder duidelijk is wie wat onderzoekt." Tegelijkertijd wordt interdisciplinair onderzoek nadrukkelijker gestimuleerd. "Het college van bestuur moedigt dat aan en het zorgt voor resultaten, maar uiteindelijk ligt dat bij de wetenschappers zelf. Overigens is interdisciplinair onderzoek niet nieuw. Al in de jaren zeventig deden medici, natuurwetenschappers en gedragswetenschappers in Nijmegen samen onderzoek naar hersenen en gedrag."

Ook typerend voor de universiteit is volgens Brabers het Katholiek Studiecentrum, opgericht in 1977. Binnen dat centrum bestudeerden wetenschappers uit allerlei disciplines onderwerpen als schepping en evolutie, bevrijding en geloof in Latijns-Amerika, of de democratisering van de universiteit. "Dat studiecentrum was een heel mooi, typisch Nijmeegs initiatief. Uiteindelijk is het opgegaan in wat we nu kennen als Radboud Reflects. Ook daar zie je de extra aandacht voor het filosofische en het levensbeschouwelijke terug."

/ Stijn Zunneberg

FELICITATIES BIJ DE ORATIE VAN CHRISTINE MOHRMANN, 1953.

“Als studenten kunnen we zelf ons pad van verandering beginnen: door dingen te steunen waar we het volledig mee eens zijn en door dingen te bestrijden die niet rechtvaardig zijn.”

CARMEN GASCÓ GÁLVEZ
23 JAAR, NEUROFYSICA

dat je beter gebruik kunt maken van de twee talen die een kind spreekt. Als je in de klas ook eens ‘hallo’ zegt in een andere taal, voelen anderstalige leerlingen zich sneller thuis. En het geeft hun zelfvertrouwen, omdat zij iets weten wat een ander niet weet.”

ANDERE VRAGEN STELLEN

Volgens José Sanders is het goed om stil te staan bij de emancipatoire oorsprong. “Een organisatie die haar wortels kent, begrijpt zichzelf beter. Dat kan de universiteit ook nu nog richting geven.” Ze ziet vooral een opdracht in het betrekken van verschillende groepen mensen bij onder-

zoek en onderwijs. “Dat kunnen we nog meer doen. Mensen uit groepen waaruit we nu nog weinig studenten en medewerkers hebben, kunnen andere vragen stellen. Wanneer we als universiteit een *significant impact* willen hebben, hebben we mensen nodig die ons de weg kunnen wijzen in onze brede samenleving, die laten zien waar de relevante vragen zich voordoen.”

Unsworth deelt die overtuiging. Om haar wetenschappelijke kennis meer ten goede te laten komen aan mensen die er wat aan hebben, ging ze samenwerken met maatschappelijke partners, zoals bibliotheken. Met hen en met haar collega's organiseert ze het taal-festival Kletskoppen en programma's voor kinderen die minder snel met wetenschap in aanraking komen. “Ik wil kinderen bereiken die nog niet bedacht hebben dat zij ook wetenschapper zouden kunnen worden, bijvoorbeeld omdat ze een meisje zijn, er anders uitzien of nog niet zo goed Nederlands spreken”, aldus

de onderzoeker. In 2021 ontving Kletskoppen subsidie van de Nationale Wetenschapsagenda, waarmee de initiatiefnemers in de regio's Rivierenland, Transvaal (Den Haag) en Parkstad Limburg activiteiten organiseren voor kinderen die een migratieachtergrond of laagopgeleide ouders hebben.

OPGESTROOPE MOUWEN

De emancipatoire opdracht om meer groepen bij onderwijs en onderzoek te betrekken is mooi, maar vereist volgens Unsworth dat je benaderbaar bent. "Laatst zei een bibliotheekmedewerker in Transvaal tegen me: wat ben jij eigenlijk een normaal mens. Je loopt met opgestroopte mouwen rond en je praat normaal." Dat is ook de kracht van een eerste-generatiestudent, denkt ze. "Ik was de eerste in mijn familie die een universitaire opleiding volgde en moest thuis echt mijn best doen om uit te leggen wat ik deed."

Het is volgens de taalwetenschapper de taak van de universiteit om over onderzoek te communiceren met mensen buiten de wetenschap. "Ik denk dat je een betere onderzoeker bent als je aan een negenjarige kunt uitleggen wat je onderzoekt en waarom. Zeker een universiteit als de onze, die zich laat voorstaan op haar waarden, moet onderzoekers daarin ondersteunen."

IMPOPULAIRE CONCLUSIES

José Sanders – tevens eerste-generatiestudent én Radboud-alumnus – stelt zich de vraag hoe haar onderzoek verbonden is met de katholieke waarden. Niet alleen wát je onderzoekt, maar ook hóé je dat doet, kan een afspiegeling zijn van die waarden. "Voor mijn kwalitatieve onderzoek heb ik vaak interviews gehouden. Daarbij is altijd de vraag: is mijn respondentengroep breed genoeg? Doe ik in mijn onderzoek recht aan de waardigheid van mensen die ik gesproken heb? En: als ik iets concludeer dat een deel van mijn respondenten niet bevalt, mag ik die conclusie dan toch trekken?" Daarvoor moet je als onderzoeker soms

'Het beeld van een goede wetenschapper wordt steeds veelkleuriger'

Hoogleraar Paula Fikkert was voorzitter van de Nijmeegse commissie Erkennen en Waarderen, die opnieuw heeft gekeken naar wat we verstaan onder een goede wetenschapper. De levensbeschouwelijke inslag van de universiteit bood inspiratie. "We willen dat de menselijke maat weer leidend is."

De commissie geeft een Nijmeegse draai aan een landelijk programma rondom het erkennen en waarderen van wetenschappers. De inzet: niet alleen het aantal publicaties of binnen gehaalde onderzoeksbeurzen moet bepalend zijn voor het slagen van een carrière aan de universiteit, maar ook taken als onderwijs, maatschappelijke verantwoording of leidinggeven moeten meewegen.

Elke universiteit drukt haar eigen stempel op de precieze invulling van het programma, bij de Radboud Universiteit krijgen vooral de menselijke maat en maatschappelijke verantwoordelijkheid aandacht. "Te lang hebben we ook hier onderzoekers vooral aangespoord om zoveel mogelijk te publiceren in A-tijdschriften", zegt Fikkert. "Alles draaide om output en het binnenhalen van onderzoeksgeld." Wie meer publiceerde, had een hogere H-index (aantal publicaties dat minstens één keer is geciteerd) en daarmee meer kans op nog meer publicaties en een baan aan de universiteit.

"Dat heeft geleid tot perverse prikkels om te publiceren", zegt Fikkert. "Bijvoorbeeld door onderzoek te doen dat paste in het straatje van de grote tijdschriften, omdat het anders immers niet gepubliceerd zou worden. Terwijl we

juist willen dat mensen onderzoek doen vanuit oprechte interesse of een maatschappelijke urgentie."

"Juist als emancipatie-universiteit met een groot aantal eerste-generatiestudenten en -medewerkers mag deze universiteit zich verbonden voelen met maatschappelijke problemen." Fikkert wijst op het dalende onderwijsniveau en het toenemend aantal vroegtijdige schoolverlaters. "Dit heeft verstrekkende gevolgen voor de maatschappij. Daarom moeten we nadenken over wat we met ons onderzoek willen bereiken, en zorgen dat die kennis op de juiste plekken terecht komt: vaker ook bij het brede publiek in plaats van bij een select groepje wetenschappers. Natuurlijk is fundamenteel onderzoek ook nodig: begrip en kennis zijn essentieel voor toepassingen, maar of en wanneer onderzoek toepasbaar wordt, is niet altijd te zeggen. Onderzoekers hebben tijd nodig om deze zaken te doorgronden, zonder zich voortdurend druk te maken over het aantal publicaties." Volgens Fikkert past het de Radboud Universiteit om meer aandacht te hebben voor het welzijn van haar medewerkers en de teams waarvan ze deel uitmaken, ook in het licht van haar katholieke wortels. "Hoe past een individu in een team? Is er voldoende ruimte voor verschillen? Naast mensen die vooral goed onderzoek doen, heb je ook medewerkers nodig die

sterk zijn in onderwijs of leidinggeven, of van alles organiseren voor een team. Ons beeld van een goede wetenschapper wordt steeds veelkleuriger." / Wies Bakker

"Ik werk aan geheugenonderzoek en zou willen dat dat een belangrijk effect heeft op de levens van anderen. Daar zou ik trots op zijn. Ik zou ook willen dat er meer toepassingen in onderzoek zouden zijn. Soms raak je zo verstrikt in het schrijven van papers, maar komt er niets uit."

PALAK SHARMA
25 JAAR, PROMOVENDUS KUNSTMATIGE INTELLIGENTIE

"Ik wil in de zomer bij een stichting gaan werken die weekenden organiseert voor kinderen die hun moeder of vader zijn verloren. Daar heb ik zelf veel aan gehad toen ik klein was."

YOURI BUIL
24 JAAR, MASTER BURGERLIJK RECHT

"Ik doe veel dingen voor m'n kerk. Impact hebben betekent voor mij: tijd hebben voor activiteiten en er zijn voor collega's, terwijl ik leuke dingen doe."

FEYISAYO OLALERE
24, PROMOVENDUS KUNSTMATIGE INTELLIGENTIE

stevig in je schoenen staan, zeker in tijden van polarisatie. Wetenschappers moeten voor elkaar opkomen in de zoektocht naar nieuwe inzichten, ook als die inzichten niet populair zijn. "Als moderne mensen hechten we in ons individuele leven waarde aan vrijheden die soms op gespannen voet staan met het *bonum commune* en de toekomst", stelt de communicatiewetenschapper. "Wetenschap beoefenen die geworteld is in katholieke waarden betekent misschien dat je je eigen handelen in overeenstemming brengt met wat je voor waar en goed houdt en daarin verbinding zoekt met anderen door goede communicatie. Wij kunnen nog zulke scherpe inzichten en toekomstmodellen aandragen, als deze door het brede publiek niet verstaan worden, leidt dat tot onbegrip of zelfs conflict, en dan ben je met z'n allen veel verder van huis."

TEGENDRAADSHEID

Wetenschappers aan de Radboud Universiteit hoeven echt niet door andere hoepels te springen dan bij andere universiteiten, zegt Sanders. "Maar mensen die hier komen werken, merken misschien wel dat er een bepaalde sfeer heerst. Dat heb ik ook gemerkt. Ik hoop

dat mensen die de organisatie binnenkomen, zich gezien voelen."

Zo heeft Unsworth dat in elk geval wel ervaren. "Wat mij opvalt, is dat het een gezellige universiteit is.

Mensen praten met elkaar. Vóór corona was er hier op de verdieping altijd om 11.00 uur koffie, en collega's trakteren als ze jarig zijn. Als mensen je in het trappenhuis groeten, ga je met meer plezier naar je werk. Ik heb het gevoel dat ik gewaardeerd word en de ruimte krijg om te doen wat ik wil." Ze vermoedt dat de ligging daarbij ook een rol kan spelen. "Als universiteit buiten de Randstad vorm je misschien makkelijker een eigen identiteit."

De Radboud Universiteit heeft een zekere tegendraadsheid, denkt ook Sanders. "Formaliteiten hebben we hier ook, maar er is soms net iets meer speelruimte. Misschien ligt daaraan nog wel het katholieke principe van subsidiariteit ten grondslag: het zo laag mogelijk in de organisatie neerleggen van verantwoordelijkheden, daar waar ze gedragen kunnen worden. Er is bijvoorbeeld veel autonomie voor faculteiten. Dat brengt een bepaalde eigenzinnigheid met zich mee." Een keerzijde daarvan vindt Sanders dat de organisatie soms gesloten is. "Dat we bijvoorbeeld een vrij witte organisatie zijn, heeft misschien met de demografie van de regio te maken, maar wellicht ook met enige geslotenheid. We mogen meer ons best doen om de buitenwereld naar binnen te halen en we kunnen meer samenwerken. Het emancipatoire aspect van de Radboud Universiteit is niet alleen van toepassing op mensen met een migratieachtergrond. Het geeft ook een actuele uitdaging om de connectie te maken met niet-Randstedelijke gebieden. Juist de Nijmeegse universiteit kan studenten uit de regio's, en specifiek de eerste-generatiestudenten onder hen, een volle kans geven. Daarmee kunnen we echt een verschil maken." ■

Barbara Müller

COMMUNICATIEWETENSCHAPPER

'Gamen
voor een
duurzamere
wereld'

OP HET
PODIUM

LEES HET HELE VERHAAL
OF DONEER VIA DE QR-CODE

★ 1950

**WIM VAN DER GRINTEN
AAN DE WIEG VAN DE SER**

Na zijn rechtenstudie in Nijmegen werkt Wim van der Grinten (1913-1994) korte tijd als advocaat en als bedrijfsjurist bij Unilever. Met Egdius van der Heijden schrijft hij het *Handboek voor de naamloze vennootschap*. In 1949 wordt Van der Grinten staatssecretaris voor Economische Zaken in het kabinet Drees-Van Schaik. Zijn belangrijkste wapenfeit is in 1950 de Wet op de bedrijfsorganisatie, waaruit de Sociaal-Economische Raad voortkomt. In 1951 verruimt hij de politiek voor de wetenschap, met eerst een hoogleraarspost in Tilburg, in 1957 gevolgd door de benoeming tot hoogleraar Burgerlijk recht in Nijmegen. Hij valt op door tot zijn emeritaat zelf meerdere colleges per week te geven en door een oneindige stroom artikelen, annotaties en commentaren, geschreven in een bondige en zeer begrijpelijke stijl. Het door Van der Grinten opgerichte Van der Heijden Instituut, een studiecencentrum voor rechtspersonen- en vennootschapsrecht (inmiddels opgegaan in het Onderzoekcentrum Onderneming & Recht) is nog altijd toonaangevend.

TEKST PETER ZUNNEBERG

★ 1952

**CHRISTINE MOHRMANN
WORDT DE EERSTE
VROUWELIJKE HOOGLERAAR**

Christine Mohrmann (1903-1988) studeert klassieke talen in Utrecht. Als haar leermeester Jos. Schrijnen in 1923 benoemd wordt tot hoogleraar in Nijmegen, verhuist zij mee. Na haar afstuderen wordt ze Schrijnens assistent en werkt ze aan haar promotie op kerkvader Augustinus. Samen richten ze de *École de Nimègue* op, die zich bezighoudt met de invloed van het vroege christendom op de ontwikkeling van het Grieks en Latijn. Schrijnen doet tevergeefs moeite om Mohrmann tot zijn opvolger te laten benoemen. In 1937 wordt ze in Utrecht aangesteld als privaatdocent Christelijk en Vulgair Latijn. Na de oorlog ontwikkelt Mohrmann zich tot een autoriteit op haar vakgebied. Vanuit het buitenland komen studenten speciaal om haar colleges te volgen. In 1952 wordt Mohrmann, als eerste vrouw in Nijmegen, eindelijk benoemd tot hoogleraar. Ze publiceert veelvuldig en richt zich speciaal voor de kennis van klassieke talen.

★ 1962-1965

**EDWARD SCHILLEBEECKX
ZET HET VATICANAAN OP
STELTEN**

Als dominicaan studeerde Edward Schillebeeckx (1914-2009) aan de Sorbonne en Le Saulchoir in Parijs. Daar maakte hij kennis met de *Nouvelle Théologie*, die afscheid wil nemen van de scholastieke theologie – waarin alles dogmatisch is en logisch klopt – en juist wil aansluiten bij de ervaring van mensen. In 1958 wordt Schillebeeckx benoemd tot hoogleraar aan de theologische faculteit in Nijmegen. Daar worden dan alleen nog priesters aangenomen die er hun doctoraal examen kunnen afleggen. Mede door Schillebeeckx wordt de opleiding in 1964 uitgebreid met een kandidaatsfase en zijn ook leken welkom. Tussen 1962 en 1965 reist Schillebeeckx als adviseur met de Nederlandse bisschoppen mee naar het Tweede Vaticaans Concilie. Daar vestigt hij wereldwijd zijn reputatie als kerkvernieuwer, onder meer door zijn kritiek op het priesterambt en de sacramenten. Het leidt ertoe dat er steeds vaker buitenlandse studenten naar Nijmegen komen om Schillebeeckx' colleges te kunnen volgen. Edward Schillebeeckx wordt gezien als een van de grootste vernieuwers van de katholieke theologie in de twintigste eeuw.

Zeven mijlpalen

★ 1999

ANNE CUTLER WINT ALS EERSTE VROUW DE 'NEDERLANDSE NOBELPRIJS'

Nadat Anne Cutler (1945-2022) enkele jaren als docent Duits heeft gewerkt, stapt ze over naar het razendsnel groeiende vakgebied van de psycholinguïstiek. Als ze hoort van een experiment waarbij Franstaligen een gesproken tekst in lettergrepen moeten opdelen, weet ze intuïtief dat dit voor Engelstaligen niet opgaat. Het experiment wordt herhaald en bevestigt Cutlers gelijk. Het leidt tot een grote doorbraak wat betreft het aanleren van taal. Niet iedereen blijkt taal op eenzelfde manier te leren; er zijn twee verschillende taalgroepen: *stress-based* en *syllable-based*. In 1993 wordt Cutler in Nijmegen benoemd tot hoogleraar Vergelijkende taalpsychologie. Bovendien wordt ze directeur van het Max Planck Instituut voor Psycholinguïstiek. Voor haar baanbrekend onderzoek op het terrein van spraakherkenning en -productie krijgt ze in 1999, als eerste vrouw, de Spinozapremie – ook wel de Nederlandse Nobelprijs genoemd. Met het prijzengeld zet ze het Baby and Child Research Center op, dat in Nederland toonaangevend is en bovendien tot de wereldtop behoort.

★ 2001

CARL FIGDOR GRONDLEGGER VAN MOLECULAR LIFE SCIENCES

Na zijn studie biologie gaat Carl Figdor (1953) werken bij het Nederlands Kanker Instituut. Hij doet er zijn promotieonderzoek en krijgt er een eigen onderzoeksgroep. In 1992 wordt hij hoogleraar Celfysica in Enschede. Daarnaast heeft hij de groeiende wens om de resultaten van zijn laboratoriumwerk toe te passen bij de behandeling van patiënten. Die mogelijkheid krijgt hij in Nijmegen. Uiteindelijk slaagt hij erin dendritische cellen als onderdeel van het immuunsysteem en afkomstig uit het bloed van kankerpatiënten, te bewerken en in te zetten bij de behandeling van die patiënten. Voor dit baanbrekende werk krijgt Figdor in 2006 de Spinozaprijs en in 2010 en 2019 een ERC-grant, waardoor hij na zijn pensionering nog steeds onderzoek kan doen. In Nijmegen is hij ook nauw betrokken bij de totstandkoming van het Nijmegen Centre for Molecular Life Sciences, waarvan hij in 2001 de eerste wetenschappelijk directeur wordt.

★ 2017

MILIEUALARM HANS DE KROON GAAT DE WERELD OVER

Tijdens zijn studie biologie specialiseert Hans de Kroon (1959) zich in de plantenecologie. Hij kijkt naar planten en hun reacties op de omgeving, hun beworteling en de bodem. In 2000 wordt De Kroon hoogleraar Plantenecologie en -fysiologie in Nijmegen. Hij werkt aan modellen om de dynamiek van de systemen beter te begrijpen en komt in contact met insecten- en vogelonderzoekers. Een alarmerende publicatie in *Nature* in 2017 is een kantelpunt: samen met Radboud-onderzoeker Caspar Hallmann en Duitse collega's wijst De Kroon op de verdwijning van liefst driekwart van alle vliegende insectensoorten (in dertig jaar tijd) in beschermde Duitse natuurgebieden. Vanaf dan is zijn missie om de achteruitgang te keren. Hij start met Living Lab Ooijpolder, waarin onderzoekers (samen met boeren) de waarde van een gevarieerdere natuur onderstrepen. Ook neemt De Kroon het initiatief voor Healthy Landscape, een krachtenbundeling van zes faculteiten voor het herstel van de biodiversiteit.

★ 2018

JAN KEES HELDERMAN EN DE VERZORGINGSSTAAT (MET DANK AAN ELINOR OSTROM)

Na zijn studie planologie in Nijmegen vertrekt Jan-Kees Helderman (1966) naar de Erasmus Universiteit Rotterdam, waar hij in 2007 promoveert op een analyse naar onder meer de stelselhervormingen in de volkshuisvesting en de volksgezondheid. In 2006 keert hij terug naar Nijmegen als docent bestuurskunde en in 2021 volgt de benoeming tot hoogleraar Sociaal beleid en bestuur, met een focus op de jeugdzorg. De decentralisatie van het stelsel van zorg en welzijn van de landelijke overheid naar lokale overheden vormt een van de meest ingrijpende hervormingen van de naoorlogse verzorgingsstaat. De uitdaging van de wetenschap hierbij is het uitdenken van creatie: hoe breng je alle partijen bij elkaar om te komen tot beleid waarin iedereen is gehoord, dat uitvoerbaar en duurzaam is, én raakt aan alle maatschappelijke uitdagingen van vandaag: van jeugdzorg tot woningmarkt en van duurzaamheid tot energiemaatregelen. Een belangrijke inspiratiebron voor de analyse van meer duurzame maatschappelijke verhoudingen is Elinor Ostrom, die sinds 2018 – mede op voorpraak van Helderman – de naamgever is van het gebouw van de managementfaculteit.

in honderd jaar wetenschap

Voor een uitgebreide beschrijving van deze zeven mijlpalen, zie: [Radboudrecharge.nl](https://radboudrecharge.nl)

'Een goede jurist moet ook streetwise zijn'

“Een levendige herinnering aan mijn rechtenstudie zijn de tentamens D1 en D2, beruchte doctoraaltentamens die ertoe leidden dat menig student nog in het vierde jaar de studie voor gezien hield.

We moesten enorme brokstukken voorbereiden: boeken en collegedictaten uit verschillende deeldisciplines die in één keer werden getentamineerd. Pas achteraf zie je de meerwaarde: je moet leren over de grenzen te kijken van je deeldisciplines. Nijmegen gaf je het belang mee van een brede kijk, om in te zien wat het recht betekent in zijn maatschappelijke context, of kan betekenen. Ik ben nooit vergeten wat hoogleraar Van der Grinten zei over het toenmalige artikel 1401 BW, de onrechtmatige daad. Elke student kon dit artikel opdreunen, maar Van der Grinten zei: “Als u meent te weten wat er in dit artikel staat, moet u het opnieuw gaan lezen, totdat u erachter komt wat werkelijk met dit artikel wordt bedoeld.” We moesten tussen de regels leren lezen, doorkrijgen dat je het artikel pas echt begrijpt in zijn context. Wie het recht alleen naar de letter wil begrijpen, mist de boot. “Ik heb een belangrijk deel van mijn loopbaan doorgebracht waar we nu lopen, in Amsterdam. Hoe hoog ik ook steeg in de torens, ik besepte altijd dat we ons werk niet alleen doen achter bureaus. Juist hier kwam ik in aanraking met het belang van maatschappelijke context. Ik bemoeide me intensief met de top 600, de zeshonderd vaak jonge criminelen die steeds weer in aanraking kwamen met justitie. Een goede jurist moet ook streetwise zijn. We spreken vooral óver daders, maar

zo weinig mét hen. Ik vroeg ooit een van die jongeren wat hij adviseerde als strafmaat. Hij zei: “Als je me naar de jeugdinrichting stuurt, kan ik straks op straat schitteren met het jack van de inrichting. Je kunt me beter de politiewagens laten wassen.” Dat heeft me gestimuleerd om taakstraffen serieus te nemen. Zo’n jongen is straks je buurtgenoot, met zo’n straf kun je alvast werken aan herstel van onderling vertrouwen. Het gaat mij nooit alleen om straffen, maar ook om preventie en het voorkomen van herhaling. Dan is het belangrijk de omgeving mee te nemen – beginselen die je meekrijgt in Nijmegen. Het voordeel van Nijmegen als regio-universiteit is dat er zoveel mensen uit verschillende omgevingen komen. In mijn achtergrond was een academische studie allerm minst vanzelfsprekend. Je voedt elkaar met de verschillende contexten waarin je bent opgegroeid. Veel gewone jongens en meisjes, die college kregen van kanonnen in het vakgebied: Van der Grinten, Duynstee, Maeijer, Muller; mensen met onge-

looflijk veel bagage, die ook hun sporen hebben verdiend buiten de universiteit.

“Dat ik aan het einde van mijn loopbaan Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen ben geworden, is best logisch. Je levert als jurist een bijdrage aan de fundering van de maatschappij. Het recht is er voor iedereen, zeker voor de mensen die kwetsbaar zijn voor beschadigingen door bovenliggende partijen. Partijen die daar soms op een afschuwelijke manier misbruik van maken.”

HERMAN BOLHAAR

Epe, 1955 | Studie rechten (1974-1980) | 1989-1995: Officier van Justitie Breda | 2008-2011: Hoofd-officier van Justitie Amsterdam | 2011-2017: Voorzitter College van procureurs-generaal van het OM | 2017-2018: Senior fellow Ash Center Harvard University | 2018-2022: Nationaal Rapporteur Mensenhandel en Seksueel Geweld tegen Kinderen.

”

Een leerschool voor het leven

TEKST PAUL SCHEFFER

Het waren de jaren waarin we in breedte leefden: de dagen waren lang, de nachten trouwens ook, er was tijd genoeg. Studeren en opponeren, stilte en rumoer liepen gemakkelijk in elkaar over. Van de ene vergadering rept ik me met een volle tas naar weer een ander college. Activisme was niet iets dat je erbij deed: de leerschool kende vele verdiepingen. Al lezend over de geschiedenis realiseerde ik me opnieuw hoezeer ik ben gevormd door de universiteit waar ik in de jaren zeventig rondliep.

Er is veel gezegd over de radicaliteit van de Nijmeegse studenten in de jaren zestig en zeventig. Vaak is die gezien als de overgang van het ene geloof naar een ander geloof. Zelf kom ik uit een erg ongelovig nest, dus dat kan ik niet helemaal beoordelen, maar in bijvoorbeeld de hardnekkige inzet voor de oprichting van een Derde Wereld Centrum viel wel een eigentijds schuldgevoel te herkennen. En in dat schuldgevoel kan men de echo van een katholiek verleden zien.

Op zichzelf was de roep om zo'n centrum geboren uit een oprechte vereenzelviging met de slachtoffers in wat toen nog de derde wereld werd genoemd. En zo dacht ik er ook over: de oorlog in Vietnam was in volle gang en we wisten aan welke kant we stonden. Maar de Poolse dichter Czesław Miłosz had wel gelijk toen hij vaststelde: 'De grootste bondgenoot van alle totalitaire ideologieën is natuurlijk het schuldgevoel dat bij de moderne mens zo ontwikkeld is dat het hem het vertrouwen in zijn eigen waarnemingen en oordelen ontnemt.'

Dat viel ook in die Nijmeegse biotoop op: hoe studenten gedreven door empathie verstrikt raakten in een nieuwe dwingelandij. Ze dachten zeker te weten dat hun idee over de onrechtvaardigheid in de wereld het enige oprechte idee was. De liberale democratie was weinig meer dan een maskering van 'onderdrukkende structuren' – in die tijd ging het sowieso veel over structuren en minder over mensen.

Iets daarvan herken ik in deze tijd: opnieuw zien we hoe betrokkenheid bij de wereld kan overlopen in onverdraagzaamheid. Zeker, verandering begint niet met enerzijds-anderzijds, dat heb ik wel geleerd van die woelige jaren, maar ook destijds bestond in de studentenbeweging een kloof tussen degenen die vroegen om meer pluriformiteit en stromingen die af wilden rekenen met de 'burgerlijke wetenschap'.

Ik was radicaal genoeg in mijn opvattingen, maar voelde me vanaf het begin meer thuis bij het idee van de pluriformiteit. Een goed voorbeeld was een motie waarin we als filosofiestudenten vroegen om twee nieuwe leerstoelen: een voor iemand die vanuit de analytische filosofie dacht en een andere voor iemand die vanuit de marxistische traditie

filosofeerde. Uiteindelijk werden beide verlangens ingewilligd, maar over de marxistische filosoof werd jarenlang gesteggeld – en toen die kwam, bleek het uiteindelijk meer een freudiaan te zijn.

Zeker in de vooroorlogse jaren kon de veelstemmigheid op de universiteit niet goed gedijen. Dat kan niemand verbazen: er zat vanaf het begin een spanning tussen katholicisme en universiteit, tussen geloof en wetenschap. Vanuit seculiere kringen werd niet uitgekeken naar deze bijzondere universiteit in wording. De sociaaldemocratische voorman Pieter Jelles Troelstra sprak over 'een isoleerinrichting voor zwakke geesten' en de liberaal Samuel van Houten schamperde over 'een priesteruniversiteitje'.

Tegelijk viel het emancipatoire streven dat aan deze nieuwe universiteit ten grondslag lag, niet te ontkennen. De achterstelling van de katholieken vroeg om de kweek van een eigen elite. De geschiedenis van deze universiteit past in de geschiedenis van de verzuiling: een eigen bolwerk was nodig om een volwaardige plek te realiseren in de Nederlandse samenleving. En daar hoorde een zeker isolement bij in die eerste decennia.

Toch was de eerste rector, Jos. Schrijnen, bij de opening van de universiteit erop gebrand om de balans tussen versterking van een eigen identiteit én openheid tegenover de academische wereld te bewaken. Onder de titel 'Eigen cultuur' probeerde hij de verleiding van een rooms bolwerk te weerspreken: "Wij vormen hier geen katholiek getto, en willen geen kaste-geest en separatisme kweken." En: "Voor andersdenkenden zullen wij onze deuren wagenwijd openzetten."

Tegelijk was de kernopdracht om de achterstelling van het katholieke volksdeel op te heffen. Schrijnen had het in diezelfde rede over een samenballing van katholieke cultuur zodat "een eenheid van gedragslijn" tot stand kon komen. Hij sprak over "een microkosmos van verstandelijke krachtsorganisatie". Fijne taal werd er in die dagen gebezigd, maar dat van die "eenheid in gedragslijn" klonk alweer een stuk minder vrijzinnig.

En toch moest in die eigen cultuur volgens de rector geen verlangen naar afscheiding worden gezien: "Differentiatie moet leiden tot hogere nationale integratie". Daarin herkennen we de spanning die elke emancipatiebeweging kenmerkt: nadruk op eigen identiteit en tegelijk integratie in een groter geheel, waarbij het gevoel van miskennen plaatsmaakt voor erkenning. En zo'n streven naar gelijkwaardigheid verdraagt zich niet zomaar met tegenspraak in eigen kring.

Zo is het gegaan vanaf 1923, toen de universiteit met drie faculteiten, 32 hoogleraren en niet meer dan 189 studenten begon. Het was een evenwichtskunst tussen geloof en wetenschap, met op de achtergrond de niet erg verlichte bisschoppen, die met zorg naar de universiteit keken. Zoveel intellectuele belangstelling hadden de meesten van hen niet. De aandrang om een eigen universiteit te scheppen, kwam dan ook niet uit het episcopaat.

Voor een student die begin jaren zeventig op de universiteit aankwam, was veel van die geschiedenis onbekend. Maar omdat ik me vanaf het begin verloor in de studentenbeweging, werd ik al snel gevraagd als lid van de commissie die het lustrumcongres in 1973 voorbereidde – het jaar dat de universiteit vijftig jaar bestond. Die commissie werd geleid door de vrijzinnige Ronnie Dessaur, hoogleraar Criminologie – minstens even bekend onder haar schrijversnaam Andreas Burnier.

Daardoor raakte ik geïnteresseerd in de geschiedenis van de universiteit en ontdekte ik een geweldige biotoop die werd bevolkt door de meest uiteenlopende karakters. Misschien

PAUL SCHEFFER

Nijmegen, 1954 | 1972-1978: bachelor filosofie en psychologie, Radboud Universiteit | Master politieke wetenschappen (1986), Universiteit van Amsterdam | 1990-heden: publicist in onder meer *NRC* | 2003-2011: Wibautleerstoel voor grootstedelijke problematiek, Universiteit van Amsterdam | 2011-2021: hoogleraar Europese studies, Tilburg University | 2022-heden: lid staatscommissie demografische ontwikkelingen 2050 | 2022-heden: writer in residence Comenius Leergangen, Groningen.

omdat ik me niet behoefde los te maken van een katholieke opvoeding – iets dat veel van mijn medestudenten erg bezighield – kon ik me zonder al te veel ballast verdiepen in de katholieke emancipatie. En begin jaren zeventig stond dat er goed opnieuw vol ter discussie.

De instelling waar ik mijn eerste stappen zette als student filosofie en psychologie had net een geweldige groei doorgemaakt: van zo'n drieduizend studenten in 1960 naar rond de tienduizend in 1970. Dat had natuurlijk alles te maken met het grote aantal jongeren dat uit de naoorlogse babyboom voortkwam – en zoals demografen weten, is een overtal van jongeren meestal de voorbode van veranderingszin. De roep om medezeggenschap en openheid was in ieder geval alom te horen.

Dat verlangen naar democratisering was ook schatplichtig aan het idee van een bijzondere universiteit, een universiteit die meer wilde zijn dan een losse verzameling van faculteiten. Zoals twee studentenleiders, Hugues Boekraad en Michel van Nieuwstadt, in 1968 schreven: 'De verloren gegane eenheid van de universiteit kan alleen door een radicale democratisering van de universiteit weer tot stand worden gebracht.'

In weerwil van alle vernieuwingsdrang had het beeld van de universiteit als gemeenschap natuurlijk iets nostalgisch. Door de massaliteit van de instelling en door de toenemende specialisatie in de wetenschappen, was van die samenhang steeds minder over. Maar veel studenten – en met hen voelde ik me verwant – zochten naar een nieuwe samenhang. En juist doordat we ons zo verzetten tegen overgeleverde tradities, werden we meer door die tradities gevormd dan we ons toen realiseerden.

In het idee van een kritische universiteit klonk de geschiedenis van een bijzondere universiteit door. De eerdergenoemde Boekraad en Van Nieuwstadt schreven dat 'de universiteit haar opvattingen over een gewenste maatschappij omschrijft, en zo – direct of indirect – de bestaande maatschappij kritiseert'. En dat was natuurlijk veertig jaar eerder, in een heel andere context, het idee van een katholieke universiteit die een eigen wereldbeeld wilde belichamen.

Hoe het ook zij, het was een voorrecht om in die Nijmeegse jaren als twintigjarige student in de Universiteitsraad – en later als voorzitter van de Unie van Studenten Nijmegen – te debatteren met illustere figuren als Jos van Kemenade, Wim van der Grinten, Anton Weiler, Bas van Iersel, Edward Schillebeeckx, Ad Peperzak en vele anderen. Gaandeweg zag ik hoezeer het conservatieve bolwerk dat we bestreden, in die jaren al veel minder een bolwerk was: tussen de hoogleraren bestonden grote verschillen. Er liepen genoeg liberale geesten rond, en bovendien bleken ook sommige conservatieve hoogleraren toleranter dan ik voor mogelijk had gehouden. Een van mijn eerste aanva- ringen was met de hoogleraar rechten Frans Duynstee, die als columnist van *De Telegraaf* en prominent lid van de Katholieke Volkspartij, zo ongeveer alles belichaamde waar we ons tegen verzetten. Hij was rector van de universiteit en ik hield in de Universiteitsraad een lange verhandeling – ik nam in die dagen veel tijd, want sprak ik niet namens duizenden studenten? – waarom een tweede termijn als rector geen goed idee was. Na afloop nam Duynstee, klein van stuk en altijd met een ironische blik, me even terzijde en stelde voor om wat te gaan drinken. Hij legde me uit dat diepgaande menings- verschillen helemaal niet hoefden te betekenen dat je op persoonlijk vlak geen goede relatie kon hebben. Dat was een les voor het leven: in sommige opzichten bleek Duynstee een grotere non-conformist dan ik zelf in die dagen was.

Ik wam regelmatig bij hem over de vloer – een genegenheid die met argwaan in de studentenpers werd gevolgd. Samen met Duynstee vertegenwoordigde ik de universiteit in de Academische Raad en ik reed altijd met hem mee naar de vergaderingen in Utrecht. Ik zal niet snel vergeten dat hij me onderweg vroeg: “Jij studeert toch filosofie? Ik moet af en toe rechtsfilosofie doceren, maar hoe zit dat nu precies met de categorische imperatief bij Kant? Moeilijk leerstuk, kun je me dat eens uitleggen?”

Er viel van alles af te dingen op het democratisch gehalte van de universiteit – zo hadden studenten in Nijmegen minder zetels in de Universiteitsraad dan in Amsterdam of Leiden – maar genoeg hoogleraren legden een openheid aan de dag die we in onze haast niet altijd zagen. Al verloren we het vaak, er bestond wel een bereidheid om in eindeloze vergaderingen publiekelijk controverses uit te spreken.

Het kleine democratiseringsdrama van die jaren werd gekleurd door de geschiedenis die de universiteit met zich meedroeg. Ik herinner me de poging van het bestuur om katholiciteit bij benoemingen weer nadruk te geven. Ik schreef samen met Cees Jorissen een brochure: *Katholieke Universiteit: Schijnheiligheid*. Ons idee was dat het bestuur in een tijd van secularisering krampachtig probeerde de klok terug te draaien. En daarin stonden we niet alleen: het voornemen werd zodanig afgezwakt dat er uiteindelijk weinig van overbleef.

Maar in die discussie werd ook zichtbaar dat de modernisering – en vooral wetenschappelijke specialisering – het idee van de universiteit als gemeenschap steeds verder uitholde. Toen Dessaur bij het vijftigjarig jubileum zei dat elke universiteit een bijzondere universiteit zou moeten zijn, was dat een oproep tegen de stroom van de tijd in. Er is zo gezien te weinig overgebleven van deze emancipatoire geschiedenis.

En dat is jammer, want in deze bijzondere universiteit zou wel degelijk inspiratie gevonden kunnen worden. Bij de discussie midden jaren zeventig over het Katholiek Studiecentrum pleitten we als studentenfractie al voor de vorming van een zwaartepunt aan de universiteit op het gebied van cultuur en godsdienst. Niet op een kerkelijke manier, maar juist als een onderzoeks- en onderwijsgebied dat in de toekomst van grote betekenis zou kunnen zijn.

Toen dacht ik dat het bijzondere karakter van de universiteit alleen kon worden gered als de deconfessionalisering werd aanvaard. Maar in die jaren voelde je de groeiende verlegenheid over het eigen verleden: voor de meeste bestuurders was het ballast. Zo gezien is het einde van de ‘katholieke’ universiteit – nu de naam is veranderd en de bisschoppen hun bolwerk hebben verlaten – niet alleen de uitkomst van een onomkeerbare secularisering. Naast wetmatigheid speelt nalatigheid: het onvermogen om deze emancipatie-geschiedenis op een eigentijdse manier te laten spreken.

De huidige rector zegt dat in de strubbeling met de katholieke kerk een kans ligt om na te denken over de universiteit. De dialoog daarover is gaande en misschien is die wel nooit echt opgehouden. Er zijn genoeg aanleidingen: we leven immers in een tijd die vol is van identiteit. De zoektocht hoe eigenheid en openheid kunnen samengaan, is aan de orde van de dag. Een universiteit waarvan de geschiedenis gaat over die spanning zou toch de plek moeten zijn waar het denken over cultuur en religie als vanzelf betekenis krijgt. Niet zoals een hele of halve eeuw geleden, maar wel in het besef dat de secularisering minstens evenveel vragen oproept als zij heeft beantwoord. ■

We vieren onze 100^e verjaardag en jij bent uitgenodigd

In mei en oktober 2023 staat de Radboud Universiteit op feestelijke wijze stil bij haar 100^e verjaardag. Kom ook langs!

8 - 14 MEI 100 Radboudgebaren

In de week van 8 tot en met 14 mei trekken onze studenten en medewerkers de stad in en verwarmen we Nijmegen en zijn inwoners met 100 Radboudgebaren: 100 belangeloze acties.

Bekijk het volledige overzicht op www.ru.nl/radboudgebaren
Zie ook elders in deze editie.

11 MEI Radboud Festival

Wie jarig is trakteert! De Radboud Universiteit pakt op 11 mei dan ook uit voor studenten, (oud-)medewerkers, alumni en buurtbewoners met een knaller van een festival. Van live artiesten (zoals Goldkimono, Prins S. en De Geit en Ch!pz) en dj's, tot inspirerende sprekers als Rutger Bregman. Of kom gewoon genieten op het terras van een hapje en drankje.

Bekijk het programma en meld je aan via www.ru.nl/radboudfestival

17 OKTOBER Tweede lustrumweek in oktober

Op 17 oktober, de officiële verjaardag van de universiteit, vieren we de dies natalis, met de uitreiking van zes eredoctoraaten en de bekendmaking van de nieuwe rector magnificus. Van 19 t/m 21 oktober vindt Radboud Art & Science plaats: een festival met tal van presentaties op het snijvlak van kunst en wetenschap.

9 MEI Radboud Kids

Tijdens wetenschapsfestival Radboud Kids brengen leerlingen van verschillende scholen uit Nijmegen een bezoek aan stadseiland Veur-Lent. Onderzoekers van de Radboud Universiteit nemen de leerlingen mee in de wereld van hun (aan het eiland gerelateerde) onderzoek via leuke en leerzame activiteiten.

9 MEI Uitreiking eredoctoraat en lezing Michael Sandel

Michael Sandel, politiek filosoof aan de Harvard Law School, is een van de zeven personen die dit jaar een eredoctoraat van de Radboud Universiteit ontvangen. Of Kom langs bij de academische plechtigheid en aansluitende publiekslezing in De Vereniging op 9 mei. De overige eredoctoraten worden in oktober uitgereikt.

12 MEI Radboud Sounds

Wetenschappers van de Radboud Universiteit laten vanuit verschillende disciplines hun licht schijnen op muziek. Luister, dans, geniet en denk mee over het effect dat muziek heeft op jezelf en de maatschappij.

Bekijk het programma en bestel je ticket via www.ru.nl/radboundsounds

Laura van Niftrik

HOOGLERAAR MICROBIOLOGIE

'BACTERIËN
VOOR EEN BETER
MILIEU'

OP HET
PODIUM

LEES HET HELE VERHAAL
OF DONEER VIA DE QR-CODE

'Diversiteit is geen schrikbeeld, maar ook geen wensdroom'

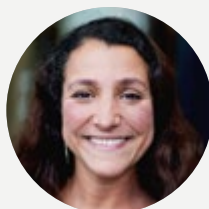
“**A**hlan wa sahlán', galmde het in het Arabisch door de gangen van het Erasmusgebouw, tijdens de open dag van de Radboud Universiteit in 1994. Het betekent 'welkom' en het was de stem van wijlen Ed de Moor, destijds docent Arabisch. Een imposante gestalte en een heel hartelijke man. Hij sprak ons toe in vloeiend Arabisch. Mijn vader en ik waren diep onder de indruk en voelden ons enorm welkom. Zoiets hadden we nooit meegemaakt in het Noord-Brabantse Asten, waar ik ben opgegroeid. Ik was meteen nog enthousiaster om Arabische taal en cultuur te gaan studeren. De studie vergde behoorlijk wat discipline. Je begint echt bij nul. Ik weet nog dat we *Sesamstraat* keken in het Arabisch, dat was heel grappig. Het was een fijne, gemêleerde groep studenten. We deelden de liefde voor de taal.

“Ik was altijd al geïnteresseerd in de Arabische taal en cultuur, en gemotiveerd om mensen over hun grenzen heen te laten kijken. Vaak ligt de nadruk op de problematische aspecten van diversiteit van culturen. Terwijl diversiteit juist zo vanzelfsprekend zou moeten zijn. Door de ogen van de ander zie je dingen die je zelf niet ziet. Je krijgt oog voor je eigen blinde vlekken. Mijn studie heeft mijn drijfveer om de vanzelfsprekendheid van verschillende perspectieven uit te dragen, nog verder versterkt. Ed de Moor was de ultieme belichaming van zo'n nieuwsgierige houding. Hij was altijd open en respectvol naar andere mensen. Die menselijkheid, die hartelijkheid, daar voel ik me heel verwant mee.

“Het lijkt soms of het bij inclusie en diversiteit alleen maar gaat over

vermeende culturele tegenstellingen, maar in wezen gaat het over kansengelijkheid en emancipatie. Dat zijn gedeelde waarden. Zelf zoek ik naar de harmonie en de vanzelfsprekendheid van diversiteit. De multiculturele samenleving is geen schrikbeeld, maar ook geen wensdroom – het is gewoon de realiteit. In mijn werk bij Pharos zoek ik ook naar de verbinding, solidariteit en de menselijke maat in de samenleving. Het neoliberale beleid van de afgelopen jaren eist zijn tol. We krijgen nu de rekening gepresenteerd van alles waarop is bezuinigd. De gezondheidsverschillen tussen groepen in Nederland worden bijvoorbeeld steeds groter. Mensen met een lage opleiding of migrantengroepen worden vaak niet goed meegenomen in beleid. Maar hoe kom je tot inclusief beleid? Daarvoor moeten we ons verdiepen in de mensen en hun behoeften. En dat lukt niet vanachter ons bureau, daarvoor moeten we met mensen in gesprek gaan.

“Veel gemeenten zijn zich steeds meer bewust van de noodzaak om de kloof tussen overheid en burger te dichten. Tijdens onze landelijke studiedag hebben we vanuit Pharos een podium geboden aan sprekers die vanuit hun ervaringskennis vertelden over de impact van armoede op hun leven. Door zulke verhalen komen de dieperliggende oorzaken van gezondheidsverschillen aan het licht. Aanhoudende financiële stress leidt tot serieuze gezondheidsproblemen. Dat wordt nog enorm onderschat. We timmeren aan de weg om daar meer bewustzijn over te creëren.”

KARIMA BAZI

Touissite, Marokko, 1976 |
1994-2000: studie Arabische taal
en cultuur | Werkzaam bij Expertise-
centrum Pharos, gericht op het
terugdringen van gezondheids-
verschillen in Nederland.

”

Radboud100: **change the world, support science**

Ter ere van ons jubileum starten we met de Radboud100: een club mensen die samen van betekenis wil zijn, door hun kennis en ervaring in te zetten voor elkaar, de omgeving, de maatschappij en de wereld. Wil jij daar ook onderdeel van zijn? Sluit je dan aan!

Radboud100 steunt onderzoek dat gedreven wordt door uitdagingen in de maatschappij. Je zorgt ervoor dat we samen grenzen verkennen en verleggen. Je helpt vluchtelingen met hun studie en ondersteunt initiatieven waarmee we van betekenis zijn voor de wereld om ons heen. Daar krijg je natuurlijk ook iets voor terug:

- Je bent onderdeel van een betrokken Radboud-netwerk.
- Je krijgt toegang tot bijzondere Radboud100-evenementen en -lezingen.
- Je krijgt de kans om onderzoekers te ontmoeten.
- En, je krijgt een Radboud100-welkomstcadeau.

Met onderzoek vinden we oplossingen voor wat onomkeerbaar lijkt. Alleen samen veranderen we de wereld, stapje voor stapje. En dat doen we al 100 jaar.

Sluit je daarom aan bij Radboud100: zie de QR-code

Matthijs Jore

MEDISCH MICROBIOLOOG

'UITROEIJING
MALAKIA
STAP
DICHTERBIJ'

OP HET
PODIUM

LEES HET HELE VERHAAL
OF DONEER VIA DE QR-CODE

ACHTERGROND

HONDERD JAAR VAN BETEKENIS VOOR

De stad Nijmegen

'DE UNIVERSITEIT MOET MEER DE STRAAT OP'

Nijmegen zonder Radboud Universiteit is nauwelijks denkbaar. Maar de onderwijsinstelling mag er meer voor de hele stad zijn. Dit blijkt uit een rondgang door universiteit en stad over de wederzijdse betekenis. "Zonder universiteit was Nijmegen een provinciale handelsstad geweest."

TEKST PAUL VAN DEN BROEK EN VINCENT DECATES
FOTOGRAFIE DICK VAN AALST

Kleine plukjes mensen, vooral ouderen, vinden op een doordeweekse namiddag hun weg door winkelcentrum Dukenburg. Het grote winkelcentrum is voor een deel gesloten en de panden in het deel dat open is, worden niet altijd gevuld door traditionele winkels. Eén ruimte heeft sinds vorig jaar een bijzondere huurder: de Radboud Universiteit. Om precies te zijn: de kwartiermakers van het project Studio Kanaalzone. Het project maakt een start in de kanaalzone van Nijmegen in een pand dat de universiteit deelt met andere lokale partijen, waaronder de gemeente. Op een woensdagmiddag half maart houdt milieusocioloog Simone Haarbosch kantoor in deze Radboud-dependance. Onderzoek doen voor én met de bewoners, aldus het adagium van de studio (zie kader). "We zetten enkele onderzoeksprojecten op waarbij de bewoners van de Kanaalzone ook duidelijk het doel zijn. >

"Ik vind de universiteit en de studenten echt van toegevoegde waarde voor de stad. Ik heb altijd in de horeca gewerkt, waar ik ook veel met studenten te maken heb. Deze jonge mensen maken Nijmegen dynamisch en zorgen voor sfeer in de stad."

RIK VAN WILLENSWAARD

36 JAAR, EIGENAAR FOODBAR BARRIKA

Voor de mensen in juist deze wijken staan wetenschap, de gemeente, woningbouwverenigingen en andere instanties op een flinke afstand. Vaak heerst er een gevoel dat de mensen steeds van alles en iedereen iets moeten, maar dat er nooit echt iets voor hen gedaan wordt. Ook de wetenschap is er wat dat betreft te lang vooral voor de wetenschap geweest, ik voel een urgentie om onze agenda's af te stemmen op wat mensen hier bezighoudt. We willen graag naar de mensen toe die we nog niet kennen. Bewoners en universiteit zijn onvindbaar voor elkaar."

Het haakt mooi aan bij de oprichtingsakte van de universiteit, stelt Haarbosch vast. "Er werden met deze universiteit kansen

geboden aan katholieke jongeren die daartoe nog geen toegang hadden. Studio Kanaalzone past deze universiteit. Voor wie zijn wij er als universiteit: daar draait het om. Ik wil er door middel van wetenschap zijn voor de mensen in deze wijken."

VLIEGWIEL

Wat zou Nijmegen zijn geweest zonder de vestiging honderd jaar geleden van de universiteit? Alle mensen die we spraken, hebben daar wel een beeld bij, veelal minder rooskleurig dan het beeld van de huidige stad.

"Je weet natuurlijk nooit hoe de stad in honderd jaar zou zijn ontwikkeld zonder universiteit", zegt burgemeester Hubert Bruls. "Ik zie dan een handelsstad voor me, van enig belang gezien de ligging aan de rivier tussen de Randstad en Duitsland. Overslag en logistiek zouden dan de sterke sectoren zijn geweest."

"De uitstraling van zowel de stad als de universiteit zou zonder elkaar minder ver reiken", zegt Daniël Wigboldus, voorzitter van het college van bestuur. "Een universiteit opereert in voortdurende wisselwerking met de omgeving, met takken lopend van lokaal tot wereldwijd. Dat kan ze doen omdat ze stevig in haar directe omgeving is geworteld. Zo stevig, dat de universiteit niet meer denkbaar is zonder Nijmegen, en omgekeerd. Je kunt ons niet meer oppakken en zomaar ergens heen verplaatsen."

DE BLIK VAN BRABERS

'Nijmegen ondenkbaar zonder universiteit'

Begin jaren twintig streed Nijmegen met Tilburg, Den Bosch en Maastricht om de vestiging van een nieuw op te richten katholieke universiteit. "Nijmegen had twee belangrijke voordelen in die prestigiestrijd. De stad had zich als eerste kandidaat gesteld en onder een deel van de stichters bestond een voorkeur voor Nijmegen, mede omdat de stad – met dertig procent protestantse inwoners – niet té katholiek zou zijn", vertelt universiteitshistoricus Jan Brabers. De universiteit zou Nijmegen honderdduizend gulden per jaar kosten, tot onvrede van veel niet-katholieke Nijmegenaren, maar over het algemeen was de bevolking te spreken over een universiteit in de stad. "De rectorssketen en de pedel-

staf, die nog altijd worden gebruikt bij academische plechtigheden, zijn tijdens de officiële opening van de universiteit cadeau gedaan door de stad."

De geschenken vormden het begin van een goede band tussen stad en universiteit, en hoewel er de eerste decennia nog geen duizenden studenten naar Nijmegen kwamen, was de invloed van de universiteit duidelijk merkbaar. "De Nijmeegse elite werd katholieker en vanuit het hele land vestigden katholieke instellingen zich in Nijmegen. Neem de jezuïeten die het Berchmanianum hebben opgericht, het huidige academiegebouw. Of de dominicanen die zich vestigden in het Albertinumklooster aan de Heyendaalseweg. Onder invloed van de univer-

siteit werd Nijmegen een roomse stad."

Na de Tweede Wereldoorlog was er kortstondig twijfel over het voortbestaan van de universiteit. De universiteitsgebouwen lagen in puin en voor de nieuw op te richten geneeskundefaculteit werd Tilburg als locatie gesuggereerd. "Maar daar ging de gemeente Nijmegen meteen voor liggen."

Met de groei in de jaren zestig en zeventig ging Nijmegen steeds meer lijken op de levendige studentenstad die we vandaag de dag kennen, met veel jonge mensen die in belangrijke mate de sfeer en het straatbeeld bepalen. Mede door die grote aanwas veranderde Nijmegen in een linkse, progressieve stad, zegt

Emeritus hoogleraar Nico Nelissen, stadsocioloog en bestuurskundige, heeft een haast oneindige lijst met omissies in een Nijmegen zonder universiteit: geen Waalsprong, geen Malden, geen kloosters, geen hogeschool als buurman, geen science park, geen studentenflats, geen koosnaampje 'Havana aan de Waal', geen linkse meerderheid bij verkiezingen, geen florerende horeca in de Molenstraat, en veel minder of kleinere culturele podia. "Haal je al die puzzelstukjes weg, dan blijft er een stadje over van nauwelijks honderdduizend inwoners."

Simon Mamahit, expert in jeugdcultuur en werkzaam in de Nijmeegse en Gelderse muziekwereld. "Ik woon in het centrum van de stad. Elke avond zie ik een komen en gaan van jonge mensen. Zonder universiteit zou Nijmegen een slaperige Hanzestad zijn, gewoon een stadje in het oosten van het land." En dan noemt Mamahit Zutphen en Deventer. "Of misschien iets als Zwolle. Overigens allemaal leuke steden, niks mis mee." Ten slotte Dolly Verhoeven, bijzonder hoogleraar Gelderse geschiedenis. Zij ziet een Nijmegen voor zich als haar woonplaats Apeldoorn, gericht op dienstverlening, mogelijk met extra nadruk op de zorgsector.

Maar een gelijkenis met Venlo snijdt eveneens hout, als stad aan de rivier. Ze maakt ook een relativering: ook steden zonder universiteit in de Gelderse regio maken al decennia een sterke groei door. "Met Apeldoorn als sterkste groeier, en ook Arnhem is de rivier overgestoken." Nijmegen had ook zonder universiteit wel op de kaart gestaan. "Maar dan zonder de kwaliteit van een wat rebelse, jeugdige en dynamische stad, dat functioneert als een vliegwiel, want dat imago trekt weer mensen aan die dat aantrekkelijk vinden."

KENNISSTAD

Even wat cijfers: Nijmegen telt anno 2023 ongeveer 183.000 inwoners, de 200.000 wordt naar verwachting over enkele jaren aangetikt. De laatste wetenschappelijke studie over 'Nijmegen zonder de universiteit' dateert alweer van twintig jaar geleden, met als uitkomst dat de stad grofweg een derde van haar kapitaal dankt aan de universiteit, in >

"Voor mij is de universiteit iets om dankbaar op terug te kijken: eindelijk een eigen plekje om een nieuw leven te beginnen. Ik heb mijn studie psychologie nooit afgemaakt. Ik was te druk met protesteren en uitgaan."

PAULA HOUTMAN
GEPENSIONEERD, EERSTEJAARS IN 1976

Brabers. "De stad ging van rooms naar rood."

Het grote aantal studenten veroorzaakt soms problemen. Denk aan woningnood en de verkamering van huizen, met overlast tot gevolg. "Ook lijkt het soms alsof er twee Nijmegens zijn: de stad van de universiteit met alle studenten en alumni, en de stad van de 'gewone' Nijmegenaar die niet veel van al die studenten moet hebben", stelt Brabers. "Maar dat is slechts beeldvorming. De universiteit is onmisbaar geworden voor de cultuur en economie van de stad. Na honderd jaar zijn stad en universiteit zó verbonden geraakt, dat een Nijmegen zonder universiteit ondenkbaar is."

/ Stijn Zunneberg

HET DOOR OORLOGSGEWELD BESCHADIGDE HOOFDGEBOUW VAN DE UNIVERSITEIT, 1944.

FOTO: REGIONAAL ARCHIEF NIJMEGEN

“De studenten van de Radboud Universiteit zijn letterlijk de toekomst van LUX! Het is een vertrouwd en fijn publiek bij de betere films en debatten. Bovendien studeren veel van onze collega's in de horeca ook aan de Radboud Universiteit.”

STEVE VAN DER MEULEN
LUX, BEDRIJFSLEIDER HORECA

brede zin: van inwonertal tot bedrijvigheid, van consumentenuitgaven tot culturele activiteiten. Kijkend naar inwonertal, zou Nijmegen zonder universiteit dus zo'n 60.000 inwoners inleveren, en even groot zijn als Ede en omstreken. Geen top-tien-stad in Nederland, maar nummer 25.

Sociaal-geograaf Peter Vaessen, een van de auteurs van de studie uit 2005, noemt een paar plussen van de universiteit voor de stad. Niet alleen de bijdrages aan economie en cultuur, maar vooral ook de persoonlijke inzet. “Hoe meer studenten en medewerkers in de stad, hoe meer bijdrages aan bijvoorbeeld besturen en vrijwilligersorganisaties. Zo stroomt kennis naar de stad, en daar profiteert iedereen van. Omgekeerd is het culturele en woonklimaat in de stad belangrijk voor het aantrekken van getalenteerde studenten en wetenschappers. Zo houden stad en universiteit elkaar vitaal, stelt Vaessen. “Daarom is het zaak elkaars meerwaarde maximaal te kennen en te ondersteunen.”

Hoe goed kennen we elkaar eigenlijk? Om te beginnen: wat weten de Nijmegenaren van de universiteit? Naar de kennis over de stad in heel Nederland heeft de gemeente in 2017 een imago-onderzoek

verricht: een kwart van de Nederlandse bevolking kent Nijmegen als studentenstad (Nijmegen is beter bekend als Vierdaagsestad en als stad van bruggen en rivieren, de studenten komen op drie). “Dit percentage is in Nijmegen natuurlijk veel hoger”, zegt Bruls. “Iedereen in de stad zal weten dat hier een universiteit is. Al zal de bevolking dan eerder denken aan studentenstad dan aan kennisstad.” De onbekendheid met Nijmegen als kennisstad reikt volgens de burgemeester tot buiten de stadsgrenzen. “Zo kennen mensen Nijmegen helaas niet. Daar moeten we echt aan werken, ook om interessanter te worden voor investeerders.” Daniël Wigboldus onderstreept het wederzijdse belang van economische bedrijvigheid. Hij zit samen met Bruls en andere partners in een gebiedsoverleg voor de regionale investeringsagenda. Wigboldus noemt de spin-offs uit verleden en heden die voortkomen uit het Radboud-onderzoek, inmiddels tientallen bedrijven die samen goed zijn voor zeventienduizend directe werknemers. Een bekende en vroege spin-off is GITP (toegepaste psychologie voor bedrijven en werknemers). De allergrootste spin-off is farmabedrijf Synthron, en een bekende onder de tientallen namen is SNP Natuurreizen. “Al die bedrijvigheid trekt weer nieuwe jonge mensen naar de stad”, zegt Wigboldus. “Die willen zich in deze omgeving nestelen. Zo ontwikkel je kennis met elkaar, en de komst van jonge mensen versterkt de vitaliteit en levendigheid.”

SAMEN OPTREKKEN

Heeft de Radboud Universiteit, gezien haar bijzondere emancipatieopdracht, meer dan andere universiteiten een verantwoordelijkheid om zich om de eigen omgeving te bekommeren? Ja, zegt Daniël Wigboldus volmondig, wijzend op de missietekst van de universiteit: ‘Het bijdragen aan een gezonde vrije wereld met gelijke kansen voor iedereen’. “Dat doen we wereldwijd, maar begint vaak vooral in onze directe omgeving. Onze universiteit kan niet anders dan opereren in een constante wisselwerking met wat om ons heen

Studio Kanaalzone

Studio Kanaalzone is een samenwerking tussen de Radboud Universiteit, de gemeente Nijmegen en het Platform Nijmeegse Woningbouwcorporaties. Vanaf dit jaar wordt onderzoek verricht voor en door de inwoners en instanties in de stadsdelen rondom het Maas-Waalkanaal, grofweg: Dukenburg, Lindenholt, Hatert en Neerbosch-Oost. Wijkgebonden onderzoek vanuit de universiteit bestaat al, vaak op verre afstand. De gedachte is om dit onderzoek nu ten goede te laten komen aan de directe omgeving. Het kantoor in winkelcentrum Dukenburg biedt een kans op laagdrempelige ontmoeting met inwoners en instanties in de wijken, te meer daar de universiteit het winkel-pand deelt met andere lokale partijen, zoals de energiefixers, een organisatie die huurwoningen op afspraak gratis verduurzaamt. De studio start met twee onderzoeksprojecten: als eerste een scenario-onderzoek naar de wijk van de toekomst, en welke investeringen er nu nodig zijn om zo'n omgeving idealiter in te richten. Als tweede gaan de partijen aan de slag met een geheel nieuw model van bewonersparticipatie, dat – anders dan nu – kan borgen dat alle groepen in de wijken worden gehoord.

“Nijmegen zou Nijmegen niet zijn zonder de universiteit. Ik denk dat de universiteit Nijmegen vooral zelfvertrouwen heeft gegeven. Wij durven mede daardoor vrij te denken en open te staan voor nieuwe dingen. In zo'n stad kan de programmering net iets avontuurlijker en risicovoller zijn.”

TOINE TAX
DIRECTEUR DOORNROOSJE/MERLEYN

gebeurt.” Hij wijst op de kamermarkt in de stad, het belang van de universiteit van een aantrekkelijke woonomgeving voor haar onderzoekers, op de stages die studenten in de buurt lopen, op de stad als veldwerkplek voor onderzoek. “Bovendien worden studenten en onderzoekers geprikkeld door de omgeving, door alles wat speelt en kan aansporen tot verder onderzoek.”

Burgemeester Bruls ziet een opdracht voor de universiteit in de eigen omgeving. Als een van de grootste organisaties in de stad draagt de universiteit in aanzienlijke mate bij aan de groeistuipen. “Dan is het geen gekke gedachte om van de universiteit extra inspanningen te verwachten bij het nadenken over de ontwikkelingen in de stad. De universiteit leeft niet in een eigen bubbel.” Van het oprichtingsideaal – de emancipatie van het katholieke volksdeel – verwacht Bruls een eigentijdse invulling: “Met je onderzoek verbindingen leggen met zaken die de stad raken, inhaken op de problemen die er leven.”

Dolly Verhoeven onderstreept de verantwoordelijkheid van de universiteit om bij te dragen aan de lokale leefbaarheid. “Je moet goed zorgen voor het leefklimaat van je studenten, mensen verwelkomen die hier komen werken. Samen optrekken met de stad geeft mensen het gevoel: we horen bij elkaar. Dat kan helpen bij het begrip, want irritaties zijn er ook, zoals de overlast van fietsen, de verkamering. Juist daarom moet je blijven uitdragen dat je voordeel hebt van elkaar.”

In Studio Kanaalzone in Dukenburg legt Simone Haarbosch uit dat het soort onderzoek van de studio onlosmakelijk met de stad is verbonden: het betrekken van burgers bij stedelijke ontwikkelingen kan de universiteit nooit alleen. In de ruimte wijst ze op een grote kaart, met daarop kleurige draadjes die de netwerken in de wijken weergeven. “Om alle mensen te kunnen bereiken, moeten we samenwerken met woningbouwverenigingen, wijkcoördinatoren, vrijwilligers uit de wijken. Die komen al bij veel mensen thuis, die spreken hun taal. We zijn verbonden met de buurt, ook omdat we op langere termijn de effecten van ons

“Voor onze boekhandel is de universiteit heel belangrijk, mede omdat het ons in staat stelt het assortiment mooi breed te houden. Denk aan titels op het terrein van filosofie en geschiedenis.”

WIEKE ROMMERS
 MEDE-DIRECTEUR BOEKHANDEL DEKKER VAN DE VEGT

onderzoek willen monitoren. Het is een proces van lange adem, van veel contacten leggen.”

NIEUWE BRUGGEN

Alle gesprekspartners onderstrepen het belang van onderlinge trots, maar de schoen wringt, en ook daarover is iedereen het eens: haakt de universiteit aan bij alle groepen in de stad? Helaas niet, zo klinkt het in koor. Collegevoorzitter Wigboldus: “Wat mij het meest verontrust, is de kloof in de samenleving: hoe kun je ervoor zorgen dat heel Nijmegen baat heeft bij en trots is op de universiteit, niet alleen de bekende groepen.” Socioloog en bestuurskundige Nico Nelissen signaleert onvoldoende samenhang tussen campus en omgeving, zeker door het vertrek van de ene na de andere afdeling van de universiteit uit het centrum. “Alles is nu op de campus, dat versterkt het eilandkarakter. Mensen van buiten de universiteit ervaren de campus als een omheind gebied, waar ze niets hebben te zoeken, tenzij ze naar het ziekenhuis moeten. De kunst voor de toekomst is om nieuwe bruggen te slaan.”

“De universiteit is er voor de ene groep in de stad meer dan voor de andere”, zegt Bruls. “Ze zou meer van iedereen kunnen zijn, als er meer verbindingen komen met de stad.” Verbind je meer dan nu aan lokale partijen, aldus zijn oproep: “Ga de stad in, bezoek de mensen in de wijkcentra.”

Muziek in de oren voor Verhoeven: “Laat ons afspreken dat we de komende tijd jaarlijks een dag inruimen voor stadscolleges. Elke faculteit kan met kennis meerwaarde bieden aan de stad. De wijk activeren, sportterreinen exploiteren, we kunnen vaker initiatieven ontplooiën waar de stad echt wat aan heeft.” Bruls pakt die handschoen graag op, al is het maar omdat begrijpelijke kennisoverdracht de trots aanwakkert. Hij wijst op de tentoonstelling dit jaar van het Valkhof Museum over het zwarte gat. “Dat hebben we toch maar mooi mede in dit stadje bedacht. Op het gebied van gezondheid gebeurt er gelukkig al veel, dat raakt iedereen.”

Nelissen beveelt aan vaker mensen uit te nodigen voor evenementen op de campus. “Fysiek contact is de sleutel tot integratie, tot begrip.” Bruls ziet een valkuil in de onderlinge benadering, gezien de bubbel van de campus, het jargon van de academici, het idee dat ze het op de universiteit altijd beter weten. “Wil je

“De universiteit geeft het hele jaar door energie aan de stad. In ons hotel zien we de studenten dagelijks. Gastdocenten overnachten en komen later terug met familie. Reuring die er zonder de universiteit niet zou zijn.”

ZENO VAN OOSTENDE
 OPERATIONEEL DIRECTEUR HOTEL CREDIBLE

gerespecteerd worden, dan moet je ook respect geven.”

De burgemeester noemt als voorbeeld de wijze waarop de campus het identiteitsdebat aanvliegt, het gesprek over gender, het vermeende inclusieve taalgebruik dat juist anderen uitsluit. “Het gevaar is door te schieten. In de wijken wordt het niet begrepen, waardoor je de sociaal-culturele afstand niet

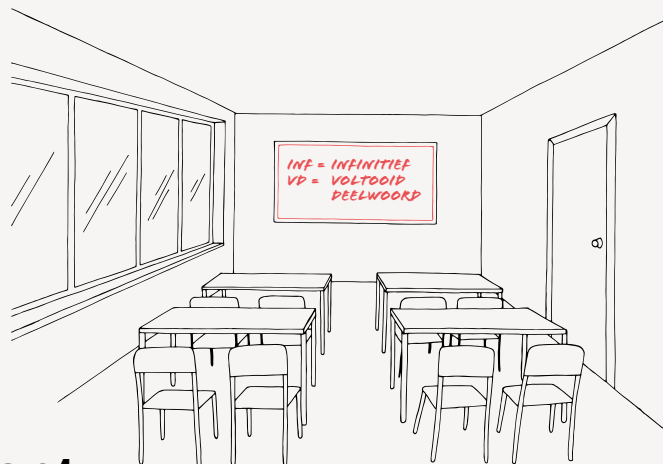
overbrugt, eerder versterkt.”

Ook Simon Mamahit ziet de kloof nog lang niet gedicht. Als deskundige in jongerencultuur ziet hij de scheidslijnen juist scherper worden. “Er is niet echt een verbinding met de stad. Juist in de huidige maatschappij vol onbegrip en polarisatie moet de uni een rol spelen. Bied de gewone mens een forum aan om te discussiëren en hou het niet onder academici onderling.”

Mamahit verwijst naar Radboud Reflects: “Hartstikke toffe debatten, maar de thematiek is hoogdravend.” Praat niet óver de mensen in problemen, maar betrek ze bij de invulling van je debatten, en bij de keuze van de sprekers en podia. Zijn aanbeveling: “Minder ideologische gesprekken, al hebben wetenschappers daar een handje van, en meer investeren in contacten, bijvoorbeeld door het inzetten van ambassadeurs in de wijken.”

Het ongenoegen over de kloof vindt inmiddels gehoor in Studio Kanaalzone: alle ballen op de verbinding. Wel zitten daar de nodige haken en ogen aan, weet Simone Haarbosch: de onderzoeken in de studio moeten gedegen worden opgezet. “Het blijft natuurlijk onderzoek, je kunt vooraf niet iets gaan beloven omdat je niet weet wat er uit gaat komen. Onderzoek is er juist om het onbekende te verkennen. We zijn er niet voor makkelijke oplossingen voor pasklare problemen, al kunnen zulke oplossingen wel voortvloeien uit onze projecten.” Een voorbeeld, inhakend op het onderzoek van de studio naar de wijk van de toekomst: als er uit eerste bevindingen naar voren komt dat veel mensen verlegen zitten om meer onderling contact, dan hoeft je niet te wachten. “Dan kun je met alle partners gaan uitdenken of je al iets kunt organiseren met bijvoorbeeld huiskamercafés.”

Bij de uitgang van winkelcentrum Dukenburg ligt de wijkbibliotheek. Er komt een man naar buiten, een kop koffie uit de bieb in de hand. Hij begint onmiddellijk een praatje. Wie te snel mensen in hokjes stopt, zou de man ‘verward’ kunnen noemen. Hij oogt boos, dringt aan, vuurt herhalende teksten af. “Waarom luistert er niemand?! Ik wil werken, maar kan niks doen! Ik zit vol met krachten, maar heb geen schild.” De ogen spuwen vuur. “Ik doe je niks hoor”, raadt hij de gedachte. “Ik wil werken. Ik heb krachten, maar geen schild.” Deze man wordt zelden gehoord, zoveel is duidelijk, maar mogelijk straks wel door iemand in Studio Kanaalzone. ■

Faillissement

Mijn middelbare school is failliet. Dat kan blijkbaar. Ik dacht altijd dat middelbare scholen te vergelijken zijn met voetbalclubs, banken en landen: onwankelbare instituten die altijd blijven bestaan, ongeacht de grootte van de geldproblemen. Maar blijkbaar heb ik op die ene middelbare school gezeten die de uitzondering op de regel is. De DSB Bank of het RBC Roosendaal van het onderwijs.

Om alle oud-scholieren de kans te geven de school gedag te zeggen, werd er een terugkomdag georganiseerd. Een reünie dus, voor alle jaarlagen, en alle docenten die er ooit hebben lesgegeven.

Ik had nog nooit een schoolreünie gehad. In mijn hoofd zou ik ooit naar mijn oude middelbare school terugkomen als gevierd schrijver, en de hele middag worden geëscorteerd door trotse docenten Nederlands. Ik zou in de kantine gedichten voor gaan dragen, waarna ik in de aula door de rector zou worden geïnterviewd. Daar zou ik dan voor een volle zaal vertellen hoe mijn oud-docenten Nederlands van deze school het literaire vuur in mij hadden aangemaakt en opgestookt. Ik zou terugverwijzen naar hun bijzondere lessen en allerlei inspirerende uitspraken van hen oplepelen.

In werkelijkheid liep ik tijdens de reünie voornamelijk verloren door de gangen, drentelde ik wat in de lokalen waar ik lang geleden les had gekregen. Wel kwam ik mijn oud-docenten Nederlands tegen. Oude mannen die nog steeds dezelfde bruinige pakken droegen. Ik herkende ze gelijk. Zij mij niet. Ik vertelde ze dat ik uiteindelijk Nederlands ben gaan studeren en dat ik nu gedichten schrijf, dat ik inmiddels dagelijks met taal bezig ben. Maar wat ik ook over mijn fascinatie voor Nederlands vertelde, het interesseerde ze nauwelijks. Ik bespeurde geen enkele vorm van trots dat één oud-

leerling van hen zich inmiddels in hun vakgebied had bekwaamd.

Ik had het er met andere oud-leerlingen over. Langzaam kwamen beelden van de lessen Nederlands terug. Hoe docenten standaard na tien minuten werkwoordspelling het lokaal verlieten om de rest van de les koffie te gaan drinken. Hoe ze ons wekenlang het woordenboek lieten overhoren. En hoe ze, na *Het gouden ei* te hebben voorgelezen, geen enkele vorm van literatuur meer bespraken. Hoe ik op mijn middelbare school nooit een gedicht heb gehoord in een klaslokaal.

Ik besepte dat ik helemaal niet Nederlands ben gaan studeren dankzij mijn leraren. Ik ben het gaan doen *ondanks* hen. Geen enkele docent op mijn middelbare school heeft het vuur in mij aangewakkerd. Het zijn anderen geweest, mijn opa,

mijn ouders, de taaldocenten op de pabo en de hoogleeraren literatuurgeschiedenis tijdens mijn studie Nederlands. En misschien nog wel anderen, wier invloed ik niet eens bewust heb meegemaakt. In ieder geval waren het niet mijn oud-leraren Nederlands. Wie weet wat ze wel hadden kunnen betekenen, wanneer ze iets hadden gedaan waarover ze bevlogen waren.

De laatste docent Nederlands die ik aansprak die dag bleek toch een beetje op te leven, toen ik hem vertelde dat er een dichtbundel van me is verschenen. Hij wilde weten in welk jaar ik les van hem had gehad. Ik rekende het hem voor.

“Ah ja, toen”, verzuchtte hij, “achteraf gezien had ik toen al lang gestopt moeten zijn met lesgeven. Misschien had ik ook wel moeten gaan schrijven.”

**‘IK BEN NIET
NEDERLANDS GAAN
STUDEREN DANKZIJ
MIJN LERAREN’**

WOUT WAANDERS IS
AUTEUR, SCHRIJFCOACH
EN PODIUMDICHTER. HIJ
STUDEERDE NEDERLANDSE
TAAL- EN LETTERKUNDE AAN
DE RADBOUD UNIVERSITEIT
(2008-2015).

'Duurzaam reizen bestaat (nog) niet'

“**N**a de middelbare school was studeren niets voor mij. Andere dingen waren belangrijker en ik ging werken bij de Belastingdienst. Al snel ontdekte ik dat ik daar niet zou eindigen, en op mijn 25ste begon ik op de Radboud Universiteit. Ik ben altijd geïnteresseerd geweest in de natuur, evolutie, ecologie en de plek van de mens binnen dit alles. Het lezen van *De gouden kooi*, een sociobiologisch betoog van Edward O. Wilson, waar in die tijd veel kritiek op was, gaf me de bevestiging dat ik bioloog wilde worden. Het boek heeft veel invloed gehad op mijn visie op de mens en zelfs op de ontwikkeling van ons bedrijf. Begin jaren tachtig was er naast een milieucrisis ook een hoge werkloosheid onder academici. Ik had geluk dat ik een parttimebaan kreeg als docent op het Nijmeegse Canisius College. Daarnaast verzorgde ik een cursus 'Kennis der natuur' voor werkloze industriearbeiders uit het Land van Cuijk. De school bood me een volledige aanstelling, dus ik stopte met de cursus en organiseerde als afscheid een excursie naar de Alpen. Toen meldden zich ineens twee volle bussen aan en dat zette me aan het denken.

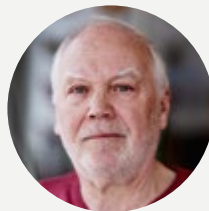
“Ik vond het zinvol en leuk om zulke reizen te organiseren en offerde daarom onder werkloze jaargenoten om iets te beginnen voor natuurliefhebbers, met educatie als thema. In 1984 begonnen we met de Stichting Natuur Studieprojecten (SNP), dat na een paar jaar werd omgezet in een commercieel bedrijf. Een bv met acht doctorandussen als aandeelhouder. Mijn werk als directeur van SNP combineerde ik met een aanstelling op wat nu Fontys Hogescholen heet. Ik gaf in die tijd colleges, begeleidde stagiairs, deed post-hbo-cursussen en leidde parttime ook nog SNP. In die hectische tijd bood professor Mossel van de Universiteit Utrecht me een promotiebaan aan. Ik weigerde en koos definitief voor SNP. Dat begreep hij absoluut niet,

maar het bleek de beste keuze van mijn leven.

“Vanaf 1992 groeide ons bedrijf hard. Na tien jaar werkten er zo'n tachtig medewerkers op kantoor en gingen er elk jaar ongeveer 250 reisleiders op pad. Dat waren mensen met minimaal een hbo-opleiding, voornamelijk biologisch, geologisch of geografisch geschoold. Ik heb in al die jaren een hechte, fijne club om me heen gehad. Met veel mensen die vanuit hun werkloze situatie een functie in het bedrijf kregen en soms zelfs aandeelhouder werden. We zorgden voor flink wat werkgelegenheid. In 2005 verkochten we het bedrijf aan de ANWB, maar hield ik – samen met huidig SNP-directeur en soulmate Gert Nieuwboer – een aantal internationale reisbedrijfjes aan, die als spin-off uit SNP waren ontstaan. In 2019 kochten we SNP terug. Vlak voor de pandemie was dat een slecht moment. Gelukkig loopt het inmiddels weer prima.

“Het reizen is door de jaren heen alleen maar omvangrijker geworden. Tegelijkertijd hebben we ook problemen op onze aarde. De natuurlijke leefomgeving en het klimaat staan onder druk. Waar ligt het kantelpunt? Als reisorganisatie zijn we erg bezig met duurzaamheid en hoewel we als SNP zijn onderscheiden, hebben we onszelf nooit een eco-etiket opgeplakt. Echt duurzaam reizen bestaat gewoonweg nog niet. In de toekomst zullen er ongetwijfeld mensen zijn die een VR-bril

gebruiken voor een sensationele rafttocht door de Grand Canyon of een bezoek aan de Galapagoseilanden, omdat dat niet voor iedereen is weggelegd. Ik weet echter zeker dat we ook fysiek blijven reizen. Om onze natuurlijke omgeving echt te zien, te horen, te ruiken en te proeven. SNP Natuurreizen speelt voorlopig dus nog wel een rol en de slogan waar we ooit mee begonnen zijn, is misschien wel actueler dan ooit: 'Waar het asfalt ophoudt, beginnen onze reizen.' ”

TOINE DE JONG

Leende, 1950 | 1975-1981: studie biologie | 1984: grondlegger SNP Natuurreizen, tot 2009 algemeen directeur | 2009-nu: senior adviseur SNP & S-Cape Travel.

”

Wie jarig is **trakteert!**

In de week van 8 tot en met 14 mei 2023 verrassen we de stad Nijmegen en zijn inwoners met **100 Radboudgebaren**: 100 acties bedacht en uitgevoerd door onze studenten en medewerkers. Een bloemlezing van gebaren. Zie ook www.ru.nl/100

Boek een **muziekoptreden**

Studentenorkest Qharmony treedt vanwege het lustrum met een klein ensemble van jonge muzikanten op in een verzorgingshuis. Een beproefd concept, want Qharmony doet dit vaker en merkt dat het erg gewaardeerd wordt, niet alleen door de bewoners, maar ook door de medewerkers.

Leer **aardig te zijn** voor elkaar

Het Kindness Collectief Nijmegen is al een aantal jaren actief met aardige dingen doen voor de mensen, zoals bloemetjes (laten) uitdelen en handgeschreven briefjes in de bus verspreiden met opbeuren de boodschappen. In de lustrumweek verzorgen ze een workshop complimenten schrijven. Laat je inspireren via hun website: findyourselfamomenttogrow.nl

Mensen komen **samen**

Het door de Bijbel geïnspireerde studenteninitiatief Perplex is gericht op ontmoeting en verbinding. Hun gelijknamige café aan de Eilbrachtstraat staat open voor samenzijn. Zie de website van Stichting De Verwondering voor gezamenlijke lunches en inloopmaaltijden. www.de-verwondering.nl

Het **heelal** verkennen

De afdeling sterrenkunde plaatst in de gebarenweek elke avond twintig telescopen in de stad waarmee liefhebbers van alle leeftijden planeten en andere hemelobjecten met eigen ogen kunnen aanschouwen. Elke avond zijn onderzoekers en studenten aanwezig voor uitleg. Zulke open sterrenkijkavonden worden ook door het jaar heen georganiseerd, samen met de Astronomische Kring Nijmegen, op elke laatste zaterdag van de maand.

Het **levend archief**

Onderzoekers en studenten van biowetenschappen delen tijdens de lustrumweek zakjes zaden uit en geven uitleg over het Levend Archief. Dat is een zadencollectie in Nijmegen die de genetische diversiteit van wilde planten veilig wil stellen door zaden te verzamelen van alle inheemse plantensoorten en die op te slaan in de Nationale Zadencollectie.

Mini-bibliotheken in de Kanaalzone

Studio Kanaalzone, een initiatief van de Radboud Universiteit en de gemeente Nijmegen dat zich richt op Dukenburg/de Kanaalzone, opent tijdens de lustrumweek in de wijk drie mini-bibliotheken, in samenwerking met de Faculteit der Letteren.

Ontwikkel je **schrijftalent**

Taal- en communicatiecentrum Radboud in'to Languages geeft de schrijfworkshop Ontwikkel je schrijftalent. De workshop is er voor iedereen die soms moet schrijven, maar ook voor iedereen die vaker wil schrijven, maar er niet aan toe komt. Tijdens de workshop leer je strategieën die je kunt gebruiken om jouw schrijftalent te ontwikkelen.

Hulp bij **solliciteren**

Voor de een geen probleem, voor de ander een nachtmerrie: solliciteren. Radboud Career Services biedt een workshop sollicitatievaardigheden aan, speciaal voor mensen die daar ondersteuning in kunnen gebruiken. Er wordt onder andere gekeken naar cv's, de motivatiebrief en het voeren van een sollicitatiegesprek.

Bekijk het hele programma op:
www.ru.nl/100-radboudgebaren

Annabelle Dufourck

FILOSOOF

'Een stem
voor de
dieren'

OP HET
PODIUM

LEES HET HELE VERHAAL
VIA DE QR-CODE

'Iedereen groeit met ons mee'

“Het mooiste aan mijn werk aan de Presikhaaf University is dat we van betekenis zijn in het leven van anderen.

We helpen mensen in een kwetsbare buurt in Arnhem waar problemen voorkomen, maar waar het menselijk kapitaal ontzettend waardevol is en nog onvoldoende wordt gewaardeerd. Ik vind het extra bijzonder omdat ik hier recht tegenover ben opgegroeid. Mijn ouders deden alles om mij en mijn broers en zusje zo goed mogelijk te helpen. Ze waren veeleisend en boden stabiliteit, wilden dat ik goed presteerde op school. Belangrijk was dat ze ervoor zorgden dat ik elke dag op tijd thuis was en niet op straat bleef rondhangen. Door hen en mijn eigen discipline heb ik het maximale uit mezelf gehaald. Soms kreeg ik op school te horen dat ik het lastig zou krijgen. Dat ik met een 6,5 echt niet verzekerd was van een goed schooljaar. Waarom geven we jongeren niet wat meer vertrouwen en hebben we zulke hoge verwachtingen van ze? Gelukkig had ik op de Radboud Universiteit een mentor die wel in mij geloofde. Dat was Marieke van Genugten. Toen zij in het eerste jaar vertelde dat ik de opleiding met twee vingers in de neus zou halen als ik op deze manier zou doorgaan, gaf dat me vleugels.

“Bij bestuurskunde heb ik veel geleerd. Natuurlijk hoe organisaties werken en hoe in Nederland beleid vaak wordt gemaakt vanuit het top-downprincipe. Dat kan wel, maar juist als het gaat om sociale projecten weten beleidsmakers minder goed wat er op straat speelt. Door mijn eigen ervaring kan ik de

academische wereld en de praktijk wel goed samenbrengen. Na mijn afstuderen deed ik dat eerst in het bedrijfsleven en ik heb ook voor het ministerie van OCW gewerkt. Ik verdiende goed en reed in een mooie auto. Toch besloot ik mijn baan op te zeggen om een droom achterna te gaan. Niet iedereen begreep dat. Ik wilde impact maken en gezinnen echt verder helpen. Samen met mijn goede vriend Melvin Kolf was ik op mijn achttiende al gestart met gratis huiswerkbegeleiding aan kinderen in Presikhaaf. Dat liep zo goed dat we de gemeente ervan overtuigden dat ze met ons in zee moesten gaan, en toen hebben we Presikhaaf University opgericht. Met de inzet van jonge vrijwilligers, en samen met de gemeente, scholen, sportverenigingen en welzijnsorganisaties uit de buurt, helpen we nu 700 gezinnen.

“Het geheim van ons succes is een combinatie van topsportmentaliteit, ervaring als jongerenwerkers en vertrouwen in de omgeving. We geven ook nog steeds huiswerkbegeleiding en koppelen leerlingen en hun ouders aan een buddy om hen te begeleiden. Het mooie is dat iedereen meegroeit, dus ook onze vrijwilligers – allemaal tieners en jongvolwassenen. Zij ontwikkelen leiderschapsvaardigheden, leren de regie nemen en dragen actief bij aan de maatschappij. Mijn absolute droom is dat een volgende generatie hier gelukkiger wordt en dat de kansengelijkheid in de maatschappij toeneemt. Pas dan weet je dat je echt impact hebt gemaakt. Ik heb er alle vertrouwen in dat deze droom werkelijkheid wordt.”

NABIL EL MALKI

Arnhem, 1995 | Studie
bestuurskunde (2013-2017) |
Directeur Presikhaaf University.

Verdiepende lezingen

voor iedereen die anders naar de actualiteit wil kijken

Radboud Reflects laat je met verdiepende lezingen anders kijken naar de actualiteit. Laat je inspireren door de genuanceerde wetenschappelijke invalshoek, gecombineerd met filosofische, ethische of religieuze wetenschappelijke vragen en vorm je eigen mening over de actuele thema's. Of het nu vragen zijn over politiek, duurzaamheid, AI, psychologie, rechtvaardigheid, zorg of vragen bij de nieuwste films of Netflix-series, de wetenschappers die spreken bij Radboud Reflects geven de nieuwste inzichten en achtergronden en zoeken

de verdieping op. Een programma bij Radboud Reflects is dan ook een avond uit met inhoud. Mocht je een programma gemist hebben, dan zijn er altijd nog de verslagen, video's en podcasts van bijna elk programma. Zo blijft de kennis beschikbaar voor iedereen. Blijf op de hoogte via de nieuwsbrief en volg ons op sociale media. Abonneer je op ons YouTube-kanaal en beluister onze podcasts op Soundcloud, Spotify of Apple Podcasts.

Schrijf je in voor
de nieuwsbrief van
Radboud Reflects
en mis niks.

www.ru.nl/radboudreflects

BINNENKORT BIJ RADBOUD REFLECTS:

FILOSOOF MICHAEL SANDEL

Who merits to govern Us?

Lezing en uitreiking eredoctoraat

Dinsdag 9 mei 2023 | 19.30-21.30 uur | De Vereniging, Nijmegen

Radboud Reflects and Radboud Universiteit

Wie zou ons moeten besturen? Wie is, in het huidige klimaat van weerstand tegen autoriteiten en elites, het best in staat om ons land te leiden? Moet onze overheid altijd bestaan uit de mensen die het best en het slimst zijn? Of willen we liever een bestuur dat de bevolking representeert, zowel wat betreft sociaal-economische status als opleidingsniveau? Kom en leer van de wereldberoemde Harvard-filosoof Michael Sandel wie het verdient om ons te besturen. *Voorafgaand aan de lezing ontvangt Michael Sandel een eredoctoraat van de*

Radboud Universiteit. Je bent van harte welkom om deze academische plichtigheid bij te wonen.

RADBOUD SOUNDS

De wetenschap van muziek

Festival met muziek, lezingen, dans en meer

Vier 100 jaar Radboud Universiteit.

Vrijdag 12 mei 2023, 20.00-01.00 uur, Doornroosje, Nijmegen

Radboud Reflects, Radboud Universiteit, Doornroosje

Als er muziek was in de ruimte, hoe zou die dan klinken? Kan muziek je pijngrens verhogen? Hoe kan muziek je oren voor de gek houden? En wat gebeurt er met je als je danst? Kom naar Radboud Sounds, de wetenschap van muziek en vier samen met de Radboud Universiteit haar honderdjarig bestaan. Luister, dans, geniet en hoor muziek zoals je die nog nooit gehoord hebt. Muziek is niet weg te denken uit ons leven, en je hoeft er niks van te weten om er met volle teugen van te genieten. Maar de wetenschap achter muziek ontdekken, kan het nóg leuker maken. Wetenschappers van de Radboud Universiteit laten je kennis maken met muziek vanuit verrassende

invalshoeken.

Geniet van livemuziek van o.a. Sophie Straat, YIN YIN of van dj's Kim Josefine en Lysah, en Joost van Bellen, en dans mee tot in de late uurtjes.

STRAFFEN EN EMOTIE

Lezing en gesprek met jurist Sonja Meijer

Dinsdag 23 mei 2023 | 20.00-21.30 uur

| Locatie: Radboud Universiteit

Radboud Reflects en Faculteit der Rechtsgeleerdheid

Het Nederlandse strafrecht is aan het veranderen: er worden steeds vaker zware straffen opgelegd. Ondanks tegengeluiden uit wetenschappelijke hoek, kunnen strenge straffen rekenen op steun onder grote delen van de bevolking. Onrecht moet immers met gelijke munt terugbetaald worden, is het sentiment. Iemand willen straffen voor crimineel gedrag lijkt dus niet per se wetenschappelijk onderbouwd, maar wel emotioneel bevredigend. Hoe rationeel is deze aanpak? Als emoties een grotere rol spelen, hoe rechtvaardig is ons rechtssysteem dan? Kom luisteren naar jurist Sonja Meijer en ontdek waar straffen en emotie elkaar raken.

Marina Ruiter

TAALWETENSCHAPPER

*'Nieuwe app
laat mensen
met afasie
weer meedoen'*

OP HET
PODIUM

LEES HET HELE VERHAAL
OF DONEER VIA DE QR-CODE

PLEKKEN **HET VERDRIET VAN NIJMEGEN**

De Radboud Universiteit, begonnen als 'Roomsch Katholieke Universiteit Nijmegen', bestaat honderd jaar. Een mooie aanleiding om stil te staan bij de historische plekken waar de instelling zich anno 1923 vestigde. Dat was aanvankelijk in drie (bestaande) panden: het hoofdgebouw in een grote villa aan het Keizer Karelplein, het psychologisch laboratorium aan de Vondelstraat, en in een voormalig bankgebouw in de Benedenstad kwamen de Universiteitsbibliotheek en overige faculteiten. Het dramatische bombardement van februari 1944 doorstonden ze, maar tijdens gevechten in september van hetzelfde jaar werden ze alle drie volledig verwoest. Eén gebouw werd iets later in die begintijd voor de universiteit gebouwd: de Aula aan de Wilhelminasingel. De architect, M.H.W.J. van Ooijen, had te lijden onder een beperkt budget en meningsverschillen tussen de opdrachtgevers. Zijn ontwerp had bovendien een slechte pers. De scheldkritiek van dichter Henri Bruning in *Roeping* is een klassieker in het genre: 'En zoo zitten wij dan, voor altijd, vast aan die gepleisterde pisbak

welke Van Ooyen voor onze R.K. Universiteit heeft uitgevonden. Onze eenige hoop (en we hopen dit van harte!) is een aardshock die het gebouw, zoodra het verzezen is, van den aardbodem wegvaagt.' Door alle kritiek werd het gebouw zonder feestelijkheden in gebruik genomen. Het (katholieke) dagblad *De Gelderlander* besteedde er op 5 oktober 1931 één regeltje aan: 'Inwijding nieuwe aula R.K. Universiteit te Nijmegen.' Intussen is het al 35 jaar niet meer van de universiteit. De gang van zaken is te zien als metafoor voor heel historisch Nijmegen, oudste stad van ons land. Het Nijmeegse verdriet: een geschiedenis van jewelste, maar gebleven zijn slechts verhalen, verplaatste restanten, brokken. Neem het verhaal van een eerdere universiteit in de stad, tussen 1655 en 1679. De Radboud Universiteit frommelt haar er soms een beetje bij als voorganger. Maar zij maakt hooguit dat Nijmegen zich in de zeventiende eeuw ook al ruim vier decennia universiteitsstad mocht noemen. Verder heeft deze calvinistische 'kwartierlijke academie', met haar handjevol hoogleraren, fysiek noch naar de geest

iets met de huidige universiteit van doen. Hans Bots en Toon Kerkhoff schreven *De Nijmeegse Pallas*, de geschiedenis van deze 'illustere school'. Het is het wat tragische verhaal van een opeenvolging van moeizaamheden: ruzie tussen Gelderse steden over de vestigingsplaats, een pestepidemie en als nekslag rampjaar 1672, toen de Fransen binnenvielen, waarna de instelling nog enkele jaren zieltoogde. Ook deze 17e-eeuwse universiteit werd gevestigd in een bestaand, toen al meer dan 450 jaar oud, gebouw: de Commanderie van Sint Jan (tegenwoordig restaurant De Hemel). Nieuw was de toegangspoort, die verplaatst werd naar de Gedeputeerdenplaats, naast het oude stadhuis. Zij staat, op dat mooie beschutte plaatsje, tussen andere stenen relictten uit het stadsverleden. Een opschrift wijst op haar functie. Verplaatste stenen en woorden resten, van 'Illustris Tetrarchiae Noviomagensis Universitas MDCLV', van de Illustere Academie van het Kwartier van Nijmegen uit 1655.

JOS JOOSTEN ALUMNUS.
PUBLICCEERT GEREGELD OVER DE
GESCHIEDENIS VAN NIJMEGEN

Blijf groeien

Je vindt op Career Central alle mogelijkheden om je ook na je studie te ontwikkelen: door een cursus te doen, lezingen te volgen, maar ook door het gesprek met elkaar aan te gaan. Je groeit, samen met onze Radboud-community.

Career Central.
Get on board.
www.ru.nl/careercentral

RADBOUD
erfgoed

Gezocht Oude filmbeelden Nijmeegse universiteit

Regionaal Archief Nijmegen

Opening Nijmeegse universiteit, 1923

De Radboud Universiteit is op zoek naar oude filmbeelden over de Nijmeegse universiteitsgeschiedenis. Een oproep aan alle oud-studenten, studentenverenigingen, medewerkers en andere particulieren: beschik je over oude filmbeelden over de Nijmeegse universiteit of andere objecten die raken aan de universiteitsgeschiedenis, en ben je bereid om deze te schenken aan het Universiteitsarchief?

Zoek dan contact met universiteitsarchivaris Marianne Waldekker (marianne.waldekker@ru.nl).

In oktober 2023 verzorgt Radboud Erfgoed, in samenwerking met Stichting Nijmegen Blijft in Beeld, een filmvoorstelling op de campus rond het thema '100 jaar universiteit'. Mede op basis van nooit eerder vertoonde beelden wordt inzichtelijk gemaakt hoe de Nijmeegse universiteit zich in de loop van de twintigste eeuw tegen een uitgesproken katholieke achtergrond heeft ontwikkeld tot een brandpunt van wetenschappelijk onderwijs en onderzoek.

Mens en heelal.

Gaan we het ooit helemaal begrijpen?

Volledig doorgronden?

De vraag stellen, is haar eigenlijk
al beantwoorden.

Maar we blijven het proberen vanuit
een niet te stillen nieuwsgierigheid.

Op zoek naar antwoorden voor
een aarde en een wereld waar we
steeds meer van vragen.

Dat vraagt om mensen die de wil
hebben om te willen weten.

Ieder vanuit een eigen specialiteit, verenigd
voor een gezamenlijk doel.

Verkennen, ontdekken, proberen,
falen en slagen.

Wij dagen je uit om samen met ons
de grens op te zoeken.

En eroverheen te denken.

Je bent nodig. Radboud Universiteit

